

LAPPEENRANNAN-LAHDEN TEKNILLINEN YLIOPISTO LUT
School of Engineering Science
Tuotantotalous

Juha Lonka

VASTUULLISUUDEN TILA JA HAASTEET TOIMITUSKETJUSSA

Tarkastajat:

Dosentti Lea Hannola
Dosentti Kalle Elfvengren

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Juha Lonka

Työn nimi: VASTUULLISUUDEN TILA JA HAASTEET TOIMITUSKETJUSSA

Vuosi: 2020

Paikka: Lappeenranta

Diplomityö. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT, Tuotantotalous.

54 sivua, 16 kuvaa, 4 taulukkoa ja 1 liite

Tarkastajat: Dosentti Lea Hannola ja Dosentti Kalle Elfvengren

Hakusanat: vastuullisuus, toimitusketjun vastuullisuus, eettinen säännöstö

Keywords: sustainability, supply chain sustainability, ethical conducted codes

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää vastuullisuuden tilaa toimitusketjussa ja siihen liittyviä haasteita. Tutkimuksen kohteena on suomalainen valmistusta ja maahantuontia tekevä yritys Banmark Oy Ab, joka käy kauppaa pääasiassa suurten metsäteollisuusyhtiöiden kanssa.

Vastuullisuudesta on tullut viime vuosikymmeninä yksi tärkeimmistä yritysten toimintaa ohjaavista tekijöistä. Vaikka vastuullinen ja eettinen toiminta on ollut vahvasti mukana yritysten toiminnassa, sen selkeässä esiin tuomisessa on haasteita. Asiakasyritysten korkeat vastuullisuusvaatimukset asettavat monille yrityksille haasteita, jotta niihin voidaan vastata. Niistä on tulossa ehto kaupankäyntiin eli yritykset, jotka eivät täytä vastuullisuuden vaatimuksia, ovat vaarassa pudota pois toimitusketjusta. Vastuullisuus jaetaan yleisesti taloudelliseen, sosiaaliseen ja ympäristövastuullisuuteen. Jotta näihin kaikkiin osa-alueisiin pystytään vastaamaan, vaatii se yrityksiltä selkeää vastuullisuusohjelmaa ja dokumentointia eri alueista.

Tutkimuksen perusteena oli vastuullisuuteen keskittynyt toimittajakysely, mikä lähetettiin 52 toimittajayritykselle kesällä 2019. Tehtyjen analyysien perusteella Banmark Oy Ab:n toimitusketjun vastuullisuus täyttää vastuullisuuden vaatimukset. Se kertoo, että vastuullisuusohjelma, mikä sisältää sekä vastuullisuusohjeistuksen että määrääjain tehtävän kyselyn, antaa selkeän kuvan toimitusketjun vastuullisuuden tilasta.

ABSTRACT

Author: Juha Lonka

Title: Status of sustainability and challenges in the supply chain

Year: 2020

Place: Lappeenranta

Master's Thesis. LUT University, Industrial Engineering and Management.

54 pages, 16 figures, 4 tables ja 1 appendix

Supervisors: Adjunct Professor Lea Hannola and Adjunct Professor Kalle Elfvengren

Keywords: sustainability, supply chain sustainability, ethical conducted codes

Hakusanat: vastuullisuus, toimitusketjun vastuullisuus, eettinen säännöstö

The purpose of this master's thesis is to define the status of the sustainability of the supply chain and the challenges connected to it. The research was conducted on the Finnish company Banmark Oy Ab which is manufacturing and importing goods mainly for the big forest industry companies in Finland.

During last decade sustainability has become one of the most important issues in decision making for the companies. Although sustainable and ethical action has been strong in the everyday functions of the companies, it has been challenging to introduce it. Many customers have high demands of sustainability which is proving challenging for the suppliers to answer and fulfil. Those demands are becoming a prerequisite for the business. The companies who are unable to fulfil those demands have a bigger risk of losing the status of the supplier. The sustainability is commonly divided into three different areas: economic, social and environmental. In order to take care of all these areas, companies must make a clear sustainability program and document each area.

The research was based on the supplier questionnaire which was sent to 52 suppliers in the summer of 2019. Based on the results of the questionnaire, the supply chain of Banmark does fulfil the demands of the sustainability. It shows that sustainability program which includes the Code of Conduct and questionnaire, gives a clear picture of the condition of the sustainability in the supply chain.

ALKUSANAT

Pitkä yliopistojakso on vihdoin takana ja helpotus on suuri. Vaikka pyörää ei keksitty uudestaan, niin tunne on melkein sellainen. Opiskelun ensimmäiset kaksi vuotta kauan sitten hyvin hektisine opiskelutahtineen, hyvine keskusteluineen ja opiskelukavereineen on vielä hyvin muistissa ja positiivisessa sellaisessa.

Työn aihe toimitusketjun vastuullisuudesta oli ajankohtainen ja mielenkiintoinen. Uskon, että jatkossa Banmark voi hyödyntää tutkimuksen tuloksia selvittäessään toimittajiensa vastuullisuuden tilaa ja oman vastuullisuusohjelman kehittämisessä. Haluankin tässä kiittää työnantajaani Banmarkia, joka antoi mahdollisuuden tehdä lopputyöni omalle työpaikalle.

Haluan kiittää kaikkia niitä ystäviä ja henkilöitä, jotka ovat kannustaneet minua jatkamaan. Niitä on useita. Ja tässä on pakko mainita erityisesti Terho Lassila, kiitos. Suuri kiitos työni tarkastajille Lea Hannolalle ja Kalle Elfvingenille. Lea antoi minulle paljon aikaa ja neuvoja mielenkiintoisissa palavereissamme. Lopuksi haluan kiittää ennen kaikkea perhettäni, joka on antanut minulle suuren tuen työni loppuun saattamisessa.

Lappeenranta 7.1.2020

Juha Lonka

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELEMÄ

ABSTRACT

ALKUSANAT

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	9
1.1	Työn tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaukset	12
1.2	Tutkimuksen toteutus	13
1.3	Tutkimuksen rakenne	14
2	Vastuullisuus yrityksissä ja toimitusketjuissa	15
2.1	Vastuullisuuden historia ja nykytila	15
2.2	YK:n rooli vastuullisuuden kehityksessä	18
2.3	Taloudellinen vastuullisuus	20
2.4	Sosiaalinen vastuullisuus	22
2.5	Ympäristövastuullisuus	23
3	Yrityksen vastuullisuus	25
3.1	Yrityksen vastuullisuusohjelma	25
3.2	Toimitusketjun vastuullisuus	26
4	Banmark oy ab	28
4.1	Historia	28
4.2	Nykytila ja vastuullisuuden tila	29
4.3	Toimittajakysely	30
5	toimittajakyselyn tulokset	32
5.1	Vastausaktiivisuus	32
5.2	Banmark Code of Conduct for Suppliers noudattaminen	33
5.3	Toimittajien vastuullisuuden tila	34
5.3.1	Toimittajien Code of Conduct	34

5.3.2	Toimittajien Code of Conduct for Suppliers	35
5.3.3	UN Global Compact noudattaminen	35
5.3.4	ISO-standardit ja muut vastuullisuusohjelmat	36
5.4	Taloudellinen vastuullisuus	36
5.4.1	Luottoluokitus	37
5.4.2	Riskienhallinta ja vastuuvakuutus	37
5.4.3	Laadun ja tehokkuuden mittaaminen	38
5.4.4	Raaka-aineiden jäljitettävyys	38
5.5	Ympäristövastuullisuus	39
5.5.1	Ympäristöohjelma	39
5.5.2	CO ₂ päästötietojen kerääminen ja raportointi	40
5.6	Sosiaalinen vastuullisuus	40
5.6.1	Yritysten työterveys- ja työturvallisuusohjelmat	40
5.6.2	Yritysten työtyytyväisyyskyselyt	41
5.6.3	Henkilöstön vastuullisuuden tila	42
5.6.4	Yritysten toimittajien valvonta ja vastuullisuuden tila.....	42
6	Tulosten tarkastelu	43
6.1	Banmarkin vastuullisuusohjeistuksen noudattaminen	43
6.2	Toimittajien vastuullisuuden tila.....	43
6.3	Toimittajien vastuullisuuden tilan parantaminen	48
6.4	Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet	49
	LÄHTEET	50

Liite

KUVA- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuva 1. Yhteiskuntavastuun tavoitetasopyramidi (Jussila 2010, s. 56)

Kuva 2. Tutkimuksen viitekehys

Kuva 3. Vastuullisuuden kolme aluetta (Johnsen et al., 2014, s. 7)

Kuva 4. Yhteiskuntavastuun pyramidi (Carroll, 2019, s. 5).

Kuva 5. Banmarkin vuosikymmenien merkkipaalut.

Kuva 6. Toimittajakyselyn vastausaktiivisuus

Kuva 7. Banmark Code of Conduct for Suppliers noudattaminen

Kuva 8. Toimittajien Code of Conduct vastuullisuusohjelma.

Kuva 9. Toimittajien Code of Conduct for the Suppliers

Kuva 10. ISO standardien jakautuminen

Kuva 11. Toimittajayritysten liikevaihdon jakauma

Kuva 12. Yritysten osuus, joilla riskienhallintaohjelma

Kuva 13. Yrityksien ympäristöohjelmien osuus

Kuva 14. Yrityksien työterveys- ja työturvallisuusohjelma

Kuva 15. Yritysten työtyytyväisyyskyselyohjelmien osuus

Kuva 16. Yritysten toimitusketjun valvonta

Taulukko 1. UN Global Compact 10 periaatetta (lähde YK-liitto [www-sivut](#))

Taulukko 2. YK Kestävän kehityksen 17 periaatetta (UM, [www-sivut](#))

Taulukko 3. Banmarkin toimittajakyselyn runko

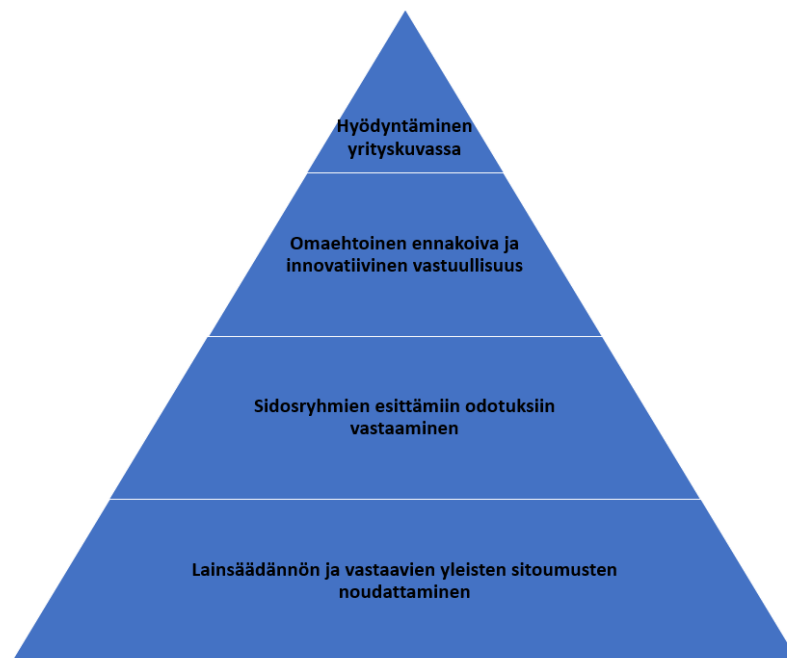
Taulukko 4. Vastausten jakautumien eri osastojen kesken

LYHENTEET

COC	Code of Conduct
CR	Corporate Responsibility
CSR	Corporate Social Responsibility
EU	European Union
FIBS	Finnish Business & Society ry
ISO	International Organization for Standardization
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OHSAS	Occupational Health and Safety Assessment Series
PMC	Paper Machine Clothing, paperikonekudokset
SCM	Supply Chain Management
SSCM	Sustainable Supply Chain Management
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
UN	United Nations
VTT	Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
YK	Yhdistyneet Kansakunnat

1 JOHDANTO

Vastuullisuutta liiketoiminnassa pidetään useassa yrityksessä itsestään selvyytenä. Tämän on aiheuttanut monien maiden kattava lainsäädäntö ja säädökset koskien määrättyjä vastuullisuuden teemoja. Lainsäädännön ja säädösten noudattaminen pitäisi aina olla yhteiskuntavastuun lähtökohtana ja yhteiskuntavastuun tavoitetasojen määrittelyssä käytetään usein pyramidia, missä lainsäädännön ja muiden yleisten sitoumuksien noudattaminen on lähtökohtana yhteiskuntavastuulle (kuva 1). Yhteiskuntavastuu alkaa toisesta tasosta eli sidosryhmien odotuksiin vastaamisesta (Jussila 2010, s. 56).

Kuva 1. Yhteiskuntavastuun tavoitetasopyramidi (Jussila 2010, s. 56)

Yhteiskuntavastuun määrittelyä voidaan käyttää alustavasti toimijan vastuuta yhteiskunnalle eli vastuullisuutena sosiaaliselle viitetaustalle, minkä se jakaa muiden toimijoiden kanssa (Anttiroiko 2004, s. 22). Yritysten yhteiskuntavastuullisena toimintana nähdään yleensä toimintaa, mikä ylittää lainsäädännön vaatimukset, eikä sitä ole tarkoitettu korvaamaan laissa säädetyt toimituksia (Hanikka et al. 2007, s. 12).

Yrityksen yhteiskuntavastuusta käytetään yleisesti englanninkielistä nimitystä corporate social responsibility (CSR). Myös Juutinen ja Steiner (2010, s.22) mainitsevat, että yhteiskuntavastuulla on monia eri nimityksiä kuten yritysvastuu ja kestävä kehitys, mutta käytännön toimissa kaikissa tarkoittavat suuripiirtein samaa eli yritys kantaa vastuutaan omista toimistaan, mutta ei yhteiskunnan sille kuuluvasta vastuusta. VTT:n raportin mukaan vastuullista toimintaa kuvataan useimmin termeillä yhteiskuntavastuu, ympäristövastuu ja kestävä kehitys (Loikkanen et al. 2007, s. 98). Irralliset toimet, kuten hyväntekeväisyys ja kertaluontoiset projektit, eivät ole yritysvastuuta (Juutinen & Steiner 2010, s. 22). On myös ryhmä ihmisiä, joiden mielestä vapaa kauppa ja globaalisuus ovat esteenä kestäväälle kehitykselle ja ne luovat lisää köyhyyttä ja epätasa-arvoisuutta valtioiden välille. Heidän mielestensä kaupan rajoitteilla voidaan edistää kestäväää kehitystä. Toisaalta vapaaseen kauppaan uskovien kestävään kehityksen kannattajien mielestä sillä saadaan kehittyville alueille mahdollisuuden taloudelliseen nousuun (Harisalo & Miettinen 2000, s. 63).

Kuitenkin usein unohtuu vastuullisuuden kokonaiskuva, mikä ei rajoitu pelkästään omaan liiketoimintaan vaan koko toimitusketjuun. Vastuullisuudesta ja yritysten yhteiskuntavastuusta puhutaan myös usein nimellä yritysvastuu (corporate responsibility, CR), millä yleensä tarkoitetaan vapaaehtoisia toimia, joiden avulla yritys toteuttaa yhteiskuntavastuutaan liiketoiminnassaan sidosryhmilleen (Harmaala & Jallinoja 2012, s.16). Myös termi compliance on käytössä, millä viitataan lakien, sääntöjen ja määräysten noudattamiseen mutta myös ulkopuolisten tahojen asettamien moraalisten ja eettisten vaatimusten huomioimista (Ratsula 2016, s. 12).

Yrityksien vastuullisuus on yhdistetty yleisesti suuriin yrityksiin, mutta tänä päivänä vastuullisuus on tärkeää myös pienemmille yrityksille. Tämä johtuu paljolti niiden toimimisesta alihankkijoina tai toimittajina suuremmille yrityksille. Vastuullisuuden merkitys ei ole vielä täysin auennut suomalaisille PK-yrityksille. Suomalaisista PK-yrityksistä peräti 47,6 % vastasi Työ- ja elinkeinoministeriön tekemässä selvityksessä vuonna 2016 kysymykseen ”*Miten arvioitte suomalaisten yritysten integroineen yhteiskuntavastuun osaksi johtamisen ja strategisen suunnittelun prosesseja?*” huonosti tai melko huonosti. Toisaalta pörssiyrityksistä 58,7 % vastasi samaan kysymykseen melko hyvin tai erittäin hyvin (TEM 2016, s. 15).

Finnish Business & Society ry:n (FIBS) vuonna 2019 julkaistussa Yritysvastuu 2019 tutkimusraportissa oli hyvin samankaltaisia tuloksia eli suuret yritykset näkevät vastuullisuuden liiketoimintahyödyt suuremmiksi kuin siihen käytetyt resurssit, kun taas alle 200 miljoonan euron liikevaihdolla olevista yrityksistä noin viidennes näki vastuullisuuden liiketoimintahyödyt suuremmaksi kuin siihen käytetyt resurssit (FIBS 2019, s. 5). Pienet ja keski-suuret yritykset muodostavat suurimman ryhmän suurten yritysten toimittajista ja tästä johtuen niillä on iso rooli vastuullisuuden kasvattamisesta toimitusketjuissa (Ayuso et al. 2013, s. 497).

Jotta vastuullisuuden toteutumista voidaan todentaa, tarvitaan raportointia. Yritysvastuuraporttien julkaisusta on tullut usealla suuremmalle yritykselle käytäntö, mikä helpottaa ideoiden, toimenpiteiden ja toimintatapojen raportointia omille sidosryhmille (Boone et al. 2012, s. 5).

Michel E. Porterin (1996, s. 66) mielestä vuonna 1996 yrityksen kilpailustrategia perustuu asiakkaan tarpeisiin, asiakkaan saavutettavuuteen tai yrityksen tuotteiden ja palveluiden laajuuteen. Porterin päätelmissä vastuullisuus ei ole vielä suoranaisesti mukana, mutta niiden voidaan katsoa tarkoittavan tänä päivänä asiakkaiden tarpeita yhtenä osana.

Vastuullisuusohjelman /-politiikan käyttöönottoon yrityksissä ei ole olemassa valmista kaavaa, vaan jokaisen yrityksen tulee luoda oma dynaaminen ja joustava vastuullisuusohjelma, missä otetaan huomioon sen omat sidosryhmät ja omistajat (Tourais & Videira 2019). Kaptein (2015, s. 426) toteaa tutkimuksessaan, että yritykset, joilla on selkeä eettinen ohjelma, kohtaavat organisaatiossaan selvästi harvemmin epäeettistä toimintaa verrattuna yrityksiin, joilta vastaava ohjelma puuttuu. Lisäksi tämän päivän nopea tiedonkulku verkottuneessa maailmassa aiheuttaa sen nopean leviämisen ja kumuloitumisen, mikä luo keskustelua ja on johtanut tiukentuneisiin ympäristömääräyksiin ja uusiin ympäristöä ja kustannuksia säästäviin innovaatioihin (Heiskanen & Salo 2008, s. 182). Toisaalta laajasta yhteiskuntavastuullisuuden käyttöönotosta huolimatta, sen tehosta on vain rajoittunutta käytännön näyttöä (Kaptein 2015, s. 415).

Globalisaatio ja siitä johtuva lisääntyvät hankintatoiminnat kehittyvistä maista ovat lisänneet kiinnostusta yritysten yhteiskuntavastuuseen (Björklund 2010, s. 340). Silti yritysten kaksijakoisuutta myös kritisoidaan keskusteltaessa yritysten yhteiskuntavastuusta eli puhutaan johdon suulla vastuullisuudesta ja samalla suljetaan tuotantolaitoksia, kierretään veroja ja poljetaan ihmisoikeuksia (Joutsenvirta et al. 2011, s. 9). Vastuullisen yrityksen tuottamisperiaate on välineenä yrityksen peruspäämäärään, mikä tarkoittaa koko yhteiskunnan hyvinvointia ja elämänlaadun ylläpitämistä (Takala 2000, s. 7).

1.1 Työn tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaukset

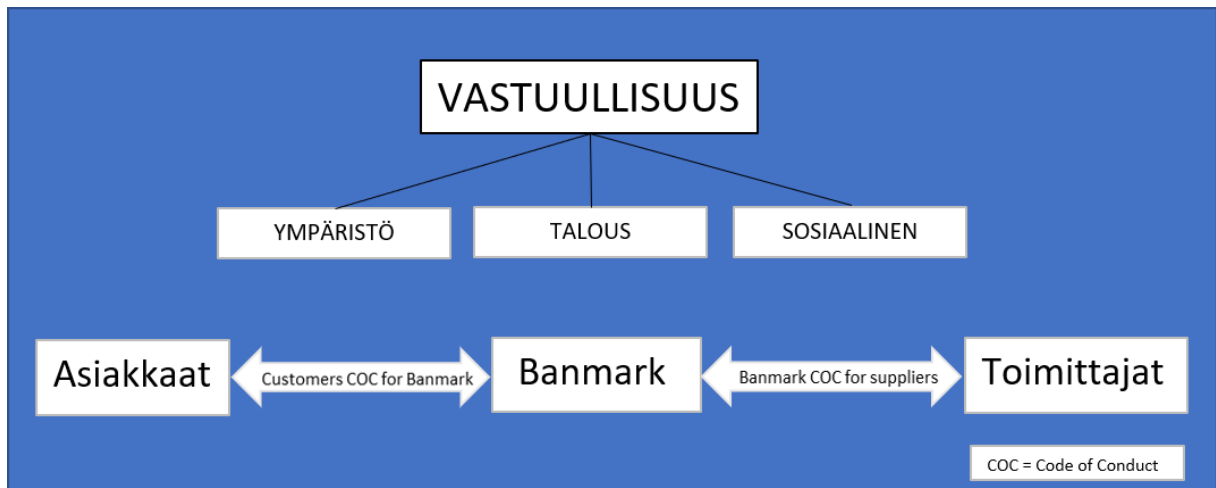
Tässä tutkimuksessa tutkitaan suomalaisen PK-yrityksen Banmark Oy Ab:n (jatkossa Banmark) toimitusketjun vastuullisuuden tilaa. Yritys käy kauppaa suurten monikansallisten yritysten kanssa, joiden vastuullisuussäännöt ovat vaativia sekä toimittajalle että koko toimitusketjulle.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Banmarkin toimittajien vastuullisuustilanne vuonna 2019. Tutkimuksen pohjana oli Banmarkin luoma oma eettinen ohjeistus toimittajille: Banmark Code of Conduct for Suppliers. Tavoitteena oli saada selkeä kokonaiskuva Banmarkin toimitusketjujen vastuullisuudesta ja näin peilata sitä Banmarkin asiakkuuksiin. Tutkimuksen viitekehys on kuvattu kuvassa 2.

Tutkimuksen tutkimuskysymyksiä ovat:

- Noudattavatko toimittajat Banmarkin Code of Conduct for Suppliers vastuullisuusohjeistusta?
- Mikä on Banmarkin toimittajien vastuullisuuden tila?
- Miten toimittajien vastuullisuutta voidaan parantaa?

Tutkimuksessa keskitytään Banmarkin Suomen liiketoimintaan ja siinä keskitytään sen toimittajien vastuullisuustilaan.

Kuva 2. Tutkimuksen viitekehys

1.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen menetelmänä on Banmarkin toimittajilleen tekemä kysely. Kysely kuuluu yrityksen ISO 9001:2015 standardin ohjeistukseen. Kyselyn pääteema oli vastuullisuus ja sen pohjana oli Banmarkin Code of Conduct for Suppliers. Kysely lähetettiin 52 toimittajalle. Toimittajakyselyn perusteella selvitettiin Banmarkin toimittajien vastuullisuuden tila ja näin koko toimitusketjun vastuullisuuden tila.

Kyselytutkimus suoritettiin Webropol-kyselytyökalun avulla. Toimittajien valinta perustui viimeisen kahden vuoden aikaiseen liiketoimintaan Banmarkin kanssa. Osalle yrityksiä kysely lähetettiin jälkepäin kirjallisena, koska yrityksissä verkkopohjaisen kyselylomakkeen täyttö ei ollut mahdollista. Tässä tutkimuksessa toimittajat esiintyvät anonymiminä, sillä osa toimittajista ei halua yrityksensä nimeä julkaistavan ja on myös Banmarkin edun mukaista olla julkaisematta toimittajayrityksiä nimellä.

Tutkimuksen tuloksia vertailtiin kvantitatiivisella analyysillä. Tutkimuksen tekijä on Banmarkin työntekijä, mistä johtuen yrityksen esittelyssä ei ole käytetty lähdeviittauksia, vaan ne perustuvat tekijän asiantuntemukseen yrityksestä.

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksessa on kuusi päälukua. Ensimmäisessä luvussa on johdanto, missä on käsitelty tutkimuksen pääaihe vastuullisuus kirjallisuuskatsauksen avulla. Samassa luvussa on käsitelty tutkimuksen aihe, tutkimuskysymykset, rajaukset ja rakenne.

Toisessa luvussa käydään läpi vastuullisuuden historiaa ja nykyistä tilaa, vastuullisuuden kolme pääulottuvuutta, yritysten vastuullisuusohjelmia ja toimitusketjun vastuullisuutta. Kolmannessa luvussa keskitytään toimitusketjun vastuullisuuteen ja vastuullisuusohjelmiin.

Tutkimuksen empiirinen osuus alkaa neljännestä luvusta. Siinä on kerrottu tutkimuksen yrityksestä ja tiedonkeruumenetelmistä.

Viidennessä luvussa käydään läpi tutkimuksen pohjana olleen kyselyn tulokset. Kuudennessa luvussa ovat tutkimuksen tulosten tarkastelua peilattuna teoriaosuuden tietoihin, johtopäätökset ja tutkimuksen antamat löydökset mahdollisiin jatkoselvityksiin ja tutkimuksiin.

2 VASTUULLISUUS YRITYKSISSÄ JA TOIMITUSKETJUISSA

2.1 Vastuullisuuden historia ja nykytila

Yritysten yhteiskuntavastuusta (Corporate Social Responsibility, CSR) on tullut tällä vuosituhanella yksi avaintekijä yrityksiä strategioiden suunnittelussa. Jo 1700-luvulla taloustieteilijä Adam Smith esitti teoksessaan Moraaliteoria, että jokaisen yksilön tulisi toiminnallaan hyödyntää myös lähiyhteisöä ja näin vahvistaa sen moraalisia ja poliittisia siteitä (Aaltonen & al. 2004, s. 30). 1800-luvulla luonnontieteilijät Charles Darwin ja Ernst Haeckel esittivät, että olemme osa maapallon ekosysteemiä ja vaikutamme käytöksellämme myös siihen (Balmori 2013, s. 57). Näissä keskityttiin paljolti yksilön rooliin vastuullisuudessa.

Suomessa teollistumisen alkuvaiheissa 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuolella toteutettiin jo tehokasta ja laaja-alaista yritysvastuuta teollisuuspatruunoiden toimesta. Tarjoamalla ihmisille koulutusta, terveydenhoitoa ja turvallisuutta, saatiin samalla lojaaleja ja työkykyisiä ihmisiä teolliseen tuotantoon. (Joutsenvirta et al. 2011, s. 11-12)

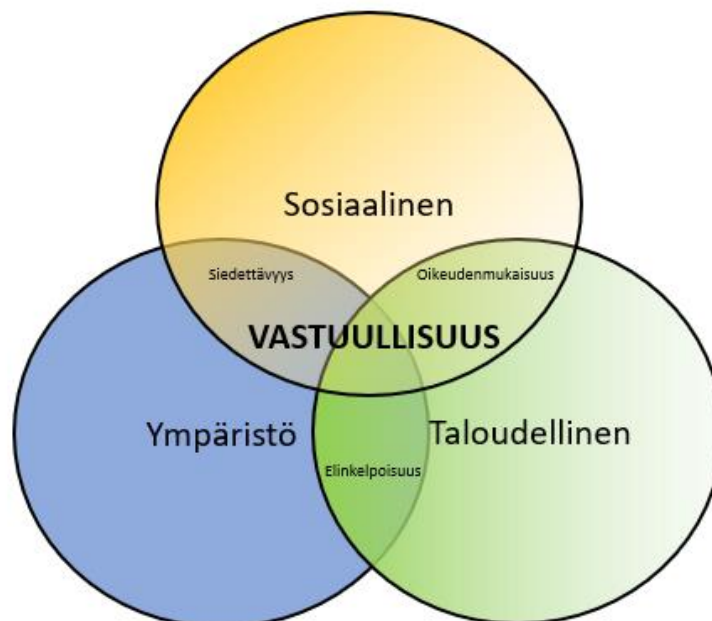
Liiketoiminnan vastuullisuus ei ole myöskään uusi asia, vaan kirjoituksia liiketoimintayhteisöiden vastuista ja vaikutuksista yhteiskuntaan löytyy jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien. 1950-luvulla luotiin pohjat nykyisen kaltaiselle yritysten yhteiskuntavastuulle Howard Bowen'in julkaisussa *Social Responsibilities of the Businessman*. (Carroll A. 2015, s. 87)

Vastuullisuuden tarve vielä 50 vuotta sitten oli pienempi, koska valmistusta ja kauppaa tehtiin paljolti vain sisämarkkinoilla. Viime vuosisadan loppupuolella yritykset saattoivat olla hyvin menestyviä kiinnittämättä huomiota vastuullisuuteen saastuttamalla vesistöjä ja ilmaa. Tästä johtuen hallitukset olivat pakotettuja luomaan lakeja lisääntyneistä valituksista johtuen ja samalla yritykset joutuivat luopumaan vanhoista tavoistaan. (Wheelen et. al 2015, s. 41)

Yhden 1900-luvun arvostetuimman taloustieteilijän Milton Friedman mukaan taas yritysten ainoa tavoite on tuottaa voittoa (Mulligan 1986, s. 265). Myös Björn Wahlroos sanoi vuonna

2008 Mainontapäivien luennolla, ettei yrityksillä voi olla moraalialia ja niiden tarkoitus ei ole olla hyväntekeväisyysjärjestöjä vaan tuottaa omistajilleen mahdollisimman paljon varallisuutta, eikä tehdä päätöksiä eettismoraalisissa kysymyksissä omistajiensa puolesta (Okkonen 2008). Boatright (2009, s. 349) taas toteaa, että yritysten päämääränä on tuottaa arvoa omistajilleen ja tähän päästäkseen, niillä on suuri vastuullisuus niin omia työntekijöitä kuin asiakkaitaan ja toimittajiaan kohtaan.

Viime vuosituhanen lopulla ja tämän vuosituhanen alussa vastuullisuus keskittyi paljolti ympäristökysymyksiin, mutta nykyisin keskitytään myös taloudelliseen ja sosiaaliseen puoleen. Tällä hetkellä vastuullisuus käsitetäänkin näiden kolmen käsitteen kokonaisuutena (Kuva 3). Kuitenkin vielä vuonna 2012 Boone et. al toimittamassa tutkimusraportissa keskitytään pääsääntöisesti toimitusketjun ympäristövaikutuksiin (Boone et al. 2012). Myös Gattorna (2009, s. 291) toteaa, että pelkät vastuullisuusohjelmat ovat yleensä suppeita ja keskittyvät pääasiassa ympäristöasioihin, kun taas yrityksen vastuullisuusohjelma (CSR) ottaa huomioon enemmän myös sosiaalista ja hallinnollista aspektia. Tässä taas huomataan, että vastuullisuudessa puhuttaessa on hyvä tietää, mistä vastuullisuudesta on kysymys.

Kuva 3. Vastuullisuuden kolme aluetta (Johnsen et al., 2014, s. 7)

Vuosikymmenien aikana paine vastuulliseen toimintaan on kasvanut. Liiketoiminnan muuttuessa kansainväliseksi ja toimintaympäristön maailmanlaajuiseksi tulee vastuullisuudesta entistä tärkeämpi tekijä, mutta se tekee liiketoiminnan monimutkaisemmaksi ja ongelmallisemmaksi (Joutsenvirta et al. 2011, s. 19). Tämän takia ylikansalliset yritykset ovat käyttäneet miljoonia euroja luodakseen itselleen sosiaalisia ja eettisiä vastuullisuuden periaatteita ja näin luoda mielikuvaa itsestään vastuullisena ja ympäristöystävällisenä yrityksenä (Anttiroiko 2004, s. 18).

Yksi tärkeimmistä asioista tämän päivän globaalissa maailmassa on löytää tasapaino taloudellisen menestyksen ja sosiaalisen hyvinvoinnin välille (Habish A. et al. 2005, s. 9). Lähes jokaisessa maailman kolkassa paine vastuullisuuden kehittämiseen on kasvanut niin poliittisella kuin julkisella yhteiskunnan tasolla (de Boer & Andersen 2019, s. 2). Yritykset, mitkä ottavat vastuullisuuden huomioon jo etukäteen, eivät tee sitä ainoastaan haasteellisuuden takia vaan myös muuttaakseen sen tuottavuudeksi ja kilpailueduksi (de Boer & Andersen 2019, s. 3).

Länsimaissa yritys vastuun kehityksessä 2010-luvulle tultaessa voidaan erottaa kolme ajanjaksoa: teollistuminen, kansainvälisen kaupan kasvu ja globalisaatio. Vastuullisuus on muuttunut ajan saatossa niin, että teollistumisen alkuaikoina huomio keskittyi enemmän sosiaalisiin epäkohtiin ja loppupuolella enemmän ympäristöasioihin. Lisääntynyt kansainvälinen kauppa ja globalisaatio ovat taas lisänneet sosiaalisiin seikkoihin keskittymistä ympäristö vastuullisuuden rinnalla. (Harmaala & Jallinoja 2012, s. 24)

Liiketoiminnan nopeasti kasvanut globalisoituminen ja monikansainvälisten yritysten kasvu 1900-luvulla on aikaansaanut kansainvälisen tason yhdentymistä yritysten yhteiskuntavastuullisuudessa. Tässä isona tekijänä on ollut International Organization for Standardization (ISO), joka on luonut yrityksille vapaaehtoisen vastuullisuuteen keskittyvän standardointijärjestelmän ISO 26000, mikä julkaistiin vuonna 2010. (Gattorna 2009, s. 288)

Yritys vastuun toteuttaminen on haaste myös oikeudenmukaisuudelle ja demokratialle, koska pohjana vastuullisuudelle on liiketoiminnan takaava valtio ja samalla myös kaikkia kansalaisia palveleva terveydenhoito- ja koulutusjärjestelmä (Joutsenvirta et al. 2011, s. 19). Lisäksi

kansainväliset yhteisöt kuten OECD ja EU ovat ottaneet suurta roolia vastuullisemman liiketoimintaympäristön saavuttamiseksi viimeisten vuosikymmenten aikana.

2.2 YK:n rooli vastuullisuuden kehityksessä

70-luvulla havahduttiin ylikansallisten yritysten toimista kehittyvissä maissa ja alettiin luomaan eettisiä ohjeistuksia yrityksille, missä YK:lla ja muilla kansainvälisillä organisaatioon ollut iso rooli, mutta ohjeistuksen käyttöönotto on ollut hidasta (Rahim 2019, s. 4-6). Brundlandin komitea esitti vuonna 1987 kestävän kehityksen (sustainable development) käsitteen, mikä on tullut laajasti sekä yhteiskunnalliseen että talouselämän käyttöön. Siinä annettiin määritelmä, minkä mukaan kestävässä kehityksessä ihmiskunnan kehityksen toimet, mitkä vastaavat nykyisten sukupolvien tarpeita, eivät saa vaarantaa tulevien sukupolvien mahdollisuutta omien tarpeiden tyydyttämiseen. Siinä määriteltiin myös kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta: ympäristö, sosiaalinen vastuu ja taloudellinen toiminta, jotka vaikuttavat keskinäisellä riippuvuudella ihmiskunnan hyvinvointiin (Harmaala & Jallinoja 2012, s. 15-16).

Vasta vuosituhatlupulla vuonna 1999 YK:n pääsihteeri Kofi Annan'in Maailman talousfoorumissa esittämä The Global Conduct -aloite oli yksi arvovaltaisimmista avauksista. Hanke käynnistyi vuonna 2000 (Järvinen 2004, s. 19). Tällöin UN Global Compact tuli käytäntöön ja useat yritykset omistajineen liittyivät tähän verkostoon oppiakseen yrityksen vastuullisuudesta, ja se on luultavasti yksi laajimmin käytössä oleva kokonaisvaltainen lähestymistapa yritysvastuullisuuden nostamiseksi. Aluksi vastuullisuuden periaatteita oli 9 kpl, missä käsiteltiin ihmisoikeuksia, työvoimaa ja ympäristöä. Myöhemmin vuonna 2004 kymmenenneksi periaatteeksi otettiin mukaan myös korruptio ja kiristys. (Rahim 2019, s. 14) UN Global Compact periaatteet on esitetty Taulukossa 1.

Taulukko 1. UN Global Compact 10 periaatetta (lähde YK-liitto www-sivut)

UN Global Compact, 10 periaatetta

IHMISOIKEUDET

1. Yrityksen tulee kunnioittaa ja tukea yleismaailmallisia ihmisoikeuksia.
2. Yritysten tulee huolehtia, että ne eivät ole osallisena ihmisoikeuksien loukkauksiin.

TYÖVOIMA

3. Yritysten tulee kunnioittaa ja tukea työläisten oikeuksia vapaaseen järjestäytymiseen sekä yhteisesti sovittuihin työehtoihin.
4. Yritysten tulee estää kaikenlainen pakkotyön käyttö.
5. Yritysten tulee kokonaan luopua lapsityövoiman käytöstä.
6. Yritysten tulee estää työvoiman syrjiminen

YMPÄRISTÖ

7. Yritysten tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta ympäristöön vaikuttavien toimenpiteiden kohdalla.
8. Yritysten tulee tukea aloitteita, jotka edistävät suurempaa vastuullisuutta luonnonvaroja käytettäessä.
9. Yritysten tulee edistää ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

KORRUPTIO

10. Yritysten tulee työskennellä kaikkia korruption eri muotoja vastaan, mukaan lukien kirstus ja lahjonta.

Vuonna 2015 syyskuussa YK julkaisi toimintaohjelman, missä on 17 kestävän kehityksen tavoitetta. Tavoitteiden avulla pyritään äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan tasavertaisesti huomioon talous, ympäristö ja ihminen. Tavoitteet koskevat ensisijaisesti kaikkia maailman maita, mutta niiden saavuttamiseksi tarvitaan myös paikallishallinnon, yksityissektorin, kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista ja ne on tarkoitus saavuttaa vuoteen 2030 mennessä (Ulkoministeriö, www-sivut). Periaatteena on pitää kaikki mukana kestävässä kehityksessä (YK-liitto, www-sivut). Useat yritykset ovat valinneet tavoitteet tai osan niistä omiksi strategisiksi vastuullisuusteemoiksi. Tavoitteet on esitetty Taulukossa 2.

Taulukko 2. YK Kestävän kehityksen 17 periaatetta (UM, www-sivut)

Kestävän kehityksen 17 tavoitetta:

1. Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.
2. Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta.
3. Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.
4. Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.
5. Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.
6. Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.
7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.
8. Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.
9. Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita.
10. Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.
11. Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.
12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.
13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.
14. Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.
15. Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.
16. Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.
17. Tukea vahvemmin kestävä kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.

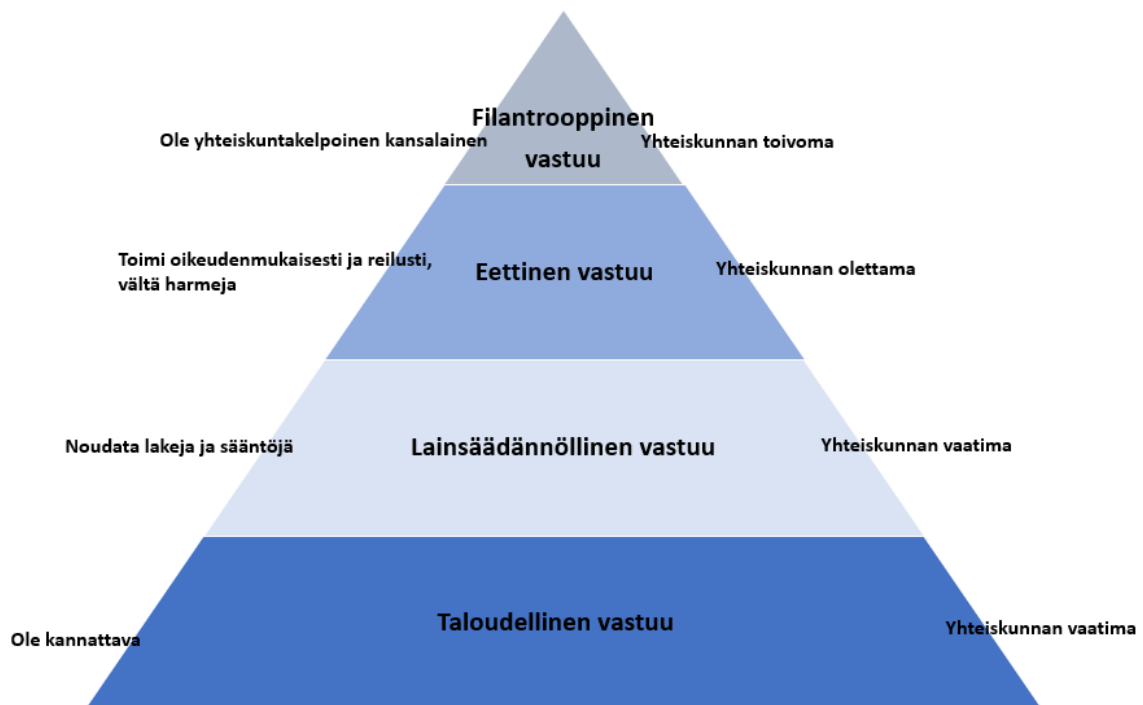
2.3 Taloudellinen vastuullisuus

Taloudellisen vastuun perustana on tuottava taloudenpito, työpaikkojen luominen sekä verojen ja palkkojen maksaminen. Sen tarkoituksena on tuottaa vastuuta niin omistajille kuin omille työntekijöille (Hanikka et al. 2007, s. 13). Taloudellinen vastuu liittyy kannattavaan taloudelliseen toimintaan, hallintokäytäntöihin ja riskienhallintaan (Rohweder 2004, s. 97). Myös Ari-Veikko Anttiroiko (2004, s. 36) toteaa tutkimuksessaan: ”*Taloudellinen vastuu*

ankkuroituu kannattavaan taloudelliseen toimintaan, joka muodostaa lähtökohdan myös yrityksen muille yhteiskuntavastuille”.

Aktin & Gergin (2016, s. 768) ilmaisevat asian samankaltaisesti. Heidän mielestään taloudellista vastuuta on pidetty synonyyminä kaupalliselle tulokselle. Kaupallisen tuloksen avulla voidaan rahoittaa yrityksen toimintaa ja samalla pitää sen omia sidosryhmiä: osakkeen omistajia, asiakkaita, työntekijöitä ja yritystä itsestään tyytyväisinä. Tämä taas johtaa vastuullisuuteen myös muilla tasoilla (Aktin, Gergin 2016, s. 768).

Myös Archie Carroll tuo useissa tutkimuksissaan esille taloudellisen vastuun tärkeyden pohjana muulle vastuullisuudelle. Hän kuvaa yhteiskuntavastuuta pyramidilla (Kuva 4), missä taloudellinen vastuu on pohjana koko vastuullisuudelle. Carroll’in (2015, s. 8, 2019, s. 5) mukaan sen perusteella voidaan jopa ”neutralisoida” aikaisemmin mainittua Milton Friedman’in argumenttia, minkä mukaan yrityksen ainoa tavoite on tuottaa voittoa omistajilleen.

Kuva 4. Yhteiskuntavastuun pyramidi (Carroll, 2019, s. 5).

Aaltonen ja Junkkari (2003, s. 27) toteavat Friedmanin päätelmän olevan oikeutettu siinä mielessä, että jos yritys ei tuota ja lakkaa olemasta, samalla myös sen sosiaalinen vastuu loppuu. Eli taloudellinen vastuu on perusta yrityksen muille vastuille. Carroll'in pyramidista tekee mielenkiintoiseksi seikka, että taloudellinen vastuu on siinä jopa laillisen vastuun edellä, mikä useassa muussa tutkimuksessa määritellään pohjaksi yritysvastuulle.

Rohweder (2004, s. 97) jakaa taloudellisen vastuun välittömään ja välilliseen vastuuseen, missä välittömällä vastuulla tarkoitetaan yrityksen suoria rahavirtoja kuten palkkoja työntekijöille, veroja yhteiskunnalle tai osinkoja omistajille. Välillinen vastuu taas liittyy yrityksen toiminnan kansantaloudelliseen merkitykseen, innovaatioiden yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja omien investointien alueellisiin vaikutuksiin. (Rohweder 2004, s. 97)

2.4 Sosiaalinen vastuullisuus

Sosiaalisella vastuullisuudella tarkoitetaan yrityksen toimenpiteiden vaikutuksia ihmisryhmille ja yhteisöille, ensisijaisesti henkilöstöön (Harmaala & Jallinoja 2012, s. 20). Henkilöstövastuu on osa sosiaalista vastuuta ja siinä käsitellään ensisijaisesti henkilöstön hyvinvointia (Jussila 2010, s. 98).

Välitön sosiaalinen vastuu kohdistuu ihmisiin, jotka ovat yrityksen toimien vaikutuksen kohteena, ensisijaisesti työntekijöihin sekä niiden hyvinvointiin ja osaamiseen. Siihen kuuluu myös työntekijöiden arvojen ja kulttuurin kunnioittaminen. Välittömän sosiaalisen vastuun piiriin kuuluu työntekijöitä koskevien kysymysten lisäksi myös vastuu palveluista ja tuotteista, kuten asialliset tuotemerkinnät ja muu tuotetiedon jakaminen, haitallisten aineiden välttäminen, tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaikutusten tunteminen, markkinoinnin ja mainonnan todenmukaisuus, kuluttajan valitusten järjestelmällinen käsittely ja kuluttajansuojasta huolehtiminen sähköisessä kaupankäynnissä. Yrityksen välillinen sosiaalinen vastuu toimintaympäristöä kohtaan vaihtelee ja siihen vaikuttaa yrityksen toiminnan luonne eli onko vastuu globaalia vai paikallista. Paikallinen sosiaalinen vastuu keskittyy vuoropuheluun ympäristön asukkaiden, viranomaisten ja yhteisöjen sekä poliittisten päättäjien kanssa. Monikansallisten yritysten osallistuminen hyvinvoinnin alueelliseen kehittämiseen mm. investointipäätösten kautta on globaalia sosiaalista vastuuta. (Rohweder 2004, s. 103-104)

Globalisaatio aiheuttaa myös ongelmia sosiaalisen vastuun suhteen, koska se mahdollistaa tuotannon siirtämisen maihin, missä on heikko lainsäädäntö ja näin ollen voidaan käyttää kyseenalaisia valmistusmenetelmiä ja toimintatapoja. Samalla lisätään myös kuljetuksia ja ympäristöhaittoja. (Joutsenvirta et al. 2011, s. 47)

Vastuullisuuden historian luvussa oli maininta viime vuosisadan alun suomalaisten teollisuuspatruunoiden harjoittamasta yhteiskuntavastuusta omia työntekijöitä kohtaan tarjoamalla heille mm. asunnon, koulutuksen ja terveydenhuollon. Kyse oli sosiaalisesta vastuusta, mutta sen kannustimena oli lähinnä työvoiman pysyvyys ja työkykyisyys, ei niinkään eettiset arvot. (Rohweder 2004, s. 104)

2.5 Ympäristövastuullisuus

Usein vastuullisuudesta puhuttaessa keskittyy asia ympäristövastuullisuuteen. Ympäristövastuussa tarkastellaan yrityksen toiminnan vaikutusta ympäristöön kokonaisvaltaisesti. Ympäristövastuu oli aluksi määräävänä tekijänä yritysvastuulle. Sillä on kiinteä suhde myös muuhun yhteiskuntavastuuseen, ja se on ollut ihmisoikeuksien ohella ensimmäisiä yhteiskuntavastuun kokonaisuuksia, mistä koko yhteiskuntavastuun kehitys on lähtenyt liikkeelle. (Jussila 2010, s. 78)

Ympäristövastuullisuus pitää sisällään ympäristön suojelun, ympäristöhaittojen minimoinnin ja luonnonvarojen säästävän käytön. 1970-luvulla ympäristöongelmiin, mitkä olivat yritysten aiheuttamia, alettiin kiinnittää huomiota ja yritystoiminnan haittoja ympäristölle alettiin rajoittaa verotuksen ja lainsäädännön avulla. Vuosituhannen loppupuolella ympäristöystävällisyys oli jo arvostettu tekijä ja nykyään ympäristövastuusta on vakiintunut osa yritysten jokapäiväistä toimintaa. (Hanikka et. al 2007, s. 13)

Yrityksen ympäristövastuuta, samoin kuin taloudellista ja sosiaalista vastuuta, voidaan tarkastella sekä välittömän että välillisen vastuun näkökulmasta. Välittömässä vastuussa keskitytään yrityksen omasta toiminnasta aiheuttamien ympäristöriskien ja -ongelmien hallintaan sekä luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Välillisessä vastuussa keskitytään

yhteistyökumppaneihin ja määritellään, millaisia toimia niiltä vaaditaan liittyen ympäristönsuojeluun. (Rohweder 2004, s. 99-100)

Etenkin viime vuosituhanen loppupuolella yritys vastuullisuuden kannatus yrityksissä nousi. Syynä tähän ovat olleet suuret ympäristökatastrofit, kuten Seveson dioksiinionnettomuus, Bhopalin kaasunnettomuus, Exxon Valdes'in ja Meksikonlahden öljyonnettomuudet sekä lisäksi kolme suurta ydinonnettomuutta: Harrisburg, Tšernobyl ja Fukushima. (Harmaala & Jallinoja 2012, s. 54-56)

3 YRITYKSEN VASTUULLISUUS

Aiemmissa kappaleissa on käsitelty vastuullisuutta yleisesti ja sen historiaa. Tässä kappaleessa käydään läpi vastuullisuuden ilmentämistä yrityksissä, sekä ohjelmien että toimitusketjujen kautta.

3.1 Yrityksen vastuullisuusohjelma

Yhteiskuntavastuullisuudesta ja eettisyydestä on tullut viime vuosina yritysten tärkeä painopistealue, mikä aiheuttaa haasteita yritysten johdolle. Vastuullisuusohjelma tuntuu hyvin juhlalliselta ilmaisulta, vaikka pohjimmiltaan siinä on kyse yhteisön tavoitteista arvioida toimintaansa muutamien peruskysymysten kautta (Aaltonen et al. 2004, s. 68). Aaltonen et al. (2004, s. 68) esittävät myös seuraavat kysymykset: *”miksi olemme olemassa, ketä varten teemme työtä, mihin uskomme, mitä seurauksia toiminnastamme on, mitä voisimme parantaa”*.

Usein ns. kiltin yrityksen koetaan olevan vastuullinen. Tosiasiassa yhteiskuntavastuun toteuttaminen vaatii usein kriittisiä toimenpiteitä, joita kiltti yritys koittaa välttää ja hakee kompromisseja. Lisäksi yritysten tulisi määritellä, mitä ja miten vastuullisuuden osa-alueista se priorisoi, etteivät ne aiheuttaisi ristiriitaa muiden osa-alueiden kesken. (Jussila 2010, s. 24-25)

Eettinen ohjeisto on kirjallinen ja julkinen dokumentti, mikä kommunikoidaan sidosryhmille ja mihin ne myös sitoutuvat. Se ei kuitenkaan kata kaikkia etiikan piiriin kuuluvia asioita. Siinä otetaan huomioon myös globaalit tekijät, koska eri kulttuureissa ja uskonnoissa on omat säännökset mikä on oikein ja väärin. (Aaltonen ja Junkkari 2003, s. 170)

Yritysvastuun läpiviennissä yrityksessä on koulutuksella tärkeä rooli, jotta yrityksen vastuullisuuden keskeinen sisältö ja käsitteet omaksutaan. Näin varmistetaan, että organisaatiossa käytetään yritysvastuun termejä samansisältöisesti. Yritysvastuun johtamisessa johdolla on tärkeä rooli, sillä sen pitää omilla toimillaan tukea ja valvoa yritysvastuun toteutumista. Laiminlyönteihin pitää puuttua ja hyviä suorituksia palkita. Kun yritysvastuun periaatteet saatu käytäntöön, liitetään ne osaksi yrityksen liiketoimintaprosesseja ja sitä tukevia

funktioita, kuten markkinointia, henkilöstöasioita ja viestintää. (Juutinen & Steiner 2010, s. 124-126)

Hallintajärjestelmiin integroidut ympäristö-, laatu- ja työturvallisuusasioiden hallinta kuten yhä useammin sosiaalisen vastuun hallinta auttavat yrityksiä siirtämään vastuullista toimintaa käytäntöön. Tarkoituksena on integroida ne olemassa oleviin yrityksen johtamisjärjestelmiin eikä rakentaa erillisiä hallintajärjestelmiä (Harmaala & Jallinoja 2012, s.107). Niiden avulla luodaan yhteyksiä strategisen johtamisen ja operatiivisen johtamisen välillä (Rohweder 2004, s. 166).

Tunnetuimpia hallintajärjestelmästandardeja ovat laatustandardi ISO 9001, ympäristöstandardi 14001 ja laajasti käytössä oleva työterveys- ja turvallisuusjärjestelmästandardi OHSAS 18001 (Harmaala & Jallinoja 2012, s.107). OHAS 18001 korvataan ISO 45001:2018 työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmällä vuoteen 2021 mennessä (DNV GL 2019, www-sivut). Sosiaaliseen yritys vastuuseen keskittyviä järjestelmiä ovat mm. ISO 26001, SA8000 ja BSCI (Harmaala & Jallinoja 2012, s.107). ISO 26000 avulla yritykset voivat vapaaehtoisesti yhdenmukaistaa sosiaalista vastuullisuutta kansainvälisesti (Gattorna 2009, s. 288).

3.2 Toimitusketjun vastuullisuus

Toimitusketjujen hallinnassa (Supply Chain Management, SCM) on tänä päivänä kaksi pääteemaa: toimitusketjujen hallinta ja niiden vastuullisuus (Johnsen et al. 2014, s. 5). Yrityksen yritys vastuun avaintekijä on vastuullinen hankintatoimi, mikä tarkoittaa vastuullista ja läpinäkyvää toimitusketjua sekä uusia innovatiivisia toimintatapoja ja ymmärrystä omista toimittajamarkkinoista niin tuotteiden kuin toimintojen osalta. Eli se ei tarkoita pelkästään innovatiivisia tuotteita ja teknologioita vaan myös innovatiivista hankintaprosessia ja yhteistyöhön perustuvia liiketoimintamalleja (Hallikas et al. 2016, s.1).

Toimitusketjujen vastuullisuudesta (Sustainable Supply Chain Management, SSCM) on tullut yksi määräävimmistä asioista kaiken kokoisille yrityksille eri toimialoilla. Ympäristö- ja sosiaalisen vastuullisuuden perusteet täyttämällä saavutetaan vähintään minimitaso toimitusketjun vastuullisuudessa (Seuring 2012, s. 1513).

Toimitusketjun vastuullisuuden kasvanut tietoisuus on vaikuttanut isoon osaan osakkeenomistajista, minkä takia yritysorganisaatioiden on pitänyt vastata näihin vaatimuksiin. Lisäksi sijoittajat kiinnittävät enemmän huomiota vastuullisuuteen, sillä yritykset, joilla on puutteellinen vastuullisuuden taso, muodostavat riskin heidän sijoituksilleen. Tämän takia perinteisten sijoituspäätöskriteereiden rinnalla seurataan vastuullisuuteen keskittyviä indeksejä kuten Dow Jones Sustainability Index ja FTSE4 Good Index. (Gattorna, 2009, s. 299) Myös Björklund (2010, s. 341) toteaa, että toimitusketjujen vastuullisuuden kiinnostuksen kasvu ja sitä kautta myös riskin kasvu, on aiheuttanut ostotoiminnalle tarpeen kehittää toimintojaan.

Toimitusketjun vastuullisuuden kehittämiseksi on luotu strategioita sekä makro- että mikrotasolle. Makrotason strategiat keskittyvät alueellisiin, kansallisiin ja kansainvälisiin asioihin kun taas mikrotason strategiat keskittyvät yrityksen sisäisiin asioihin. (Aktin & Gergin 2016, s. 768)

Vastuullisella ostotoiminnalla saadaan aikaiseksi vipuvaikutus koko toimitusketjuun. Vastuullisuuden vaatimus tulee yleensä loppuasiakkaalta, mikä korostaa ostotoiminnan vastuullisuutta ja sitä kautta vastuullisimpien tuotteiden hankintaa (Grant et al. 2013, s. 147). Krause et al. (2009, s.18) toteavat tutkimuksessaan, että koko yrityksen vastuullisuuden taso on suhteessa sen toimitusketjun vastuullisuuteen. Lisäksi yritykset täytyy kehittää uudenlaisia vastuullisia toimitusketjuja ja verkostoja yhdessä, eikä yrittää kehittää kaikkea itse. Siitä on kehitettävä integroitu osa ostotoimintaa, eikä vain harkittavissa oleva asia tai liiketoiminnan osa (Johnsen et al. 2014, s. 22).

Vaikka vastuullisuuden kasvu toimitusketjussa lisää osittain kustannuksia lyhyellä tähtämellä, niin pitkällä tähtämellä saavutetaan kustannusten laskua. Myös yritykset, jotka ensisijaisesti painottavat vastuullisuutta oman toimitusketjun johtamisessa ja dokumentoinnissa asiakkailleen ja omille liiketoimintamarkkinoille, saavat siitä hyötyä. (Karuse et al. 2009, s. 22-23)

4 BANMARK OY AB

Lähes 50 vuoden ajan Banmark Oy Ab on ollut rakentamassa suomalaisen sellu- ja paperiteollisuuden menestystä. Tänä päivänä yritys toimii myös petrokemia-, bioenergia-, elintarvike- ja prosessiteollisuuden puolella.

Yrityksessä on kolme erillistä tuoteryhmää: kemikaalit, paperikonekudokset ja teollisuuden laitteet. Kemikaaleissa Banmark Oy Ab toimittaa pääsääntöisesti ns. erikoiskemikaaleja paperi- ja selluteollisuuden prosesseihin. Markkina-alueina Suomen lisäksi ovat Venäjä, Skandinavia, Itä-Eurooppa ja Kiina. Lisäksi yrityksellä on agenttuureja useassa maassa.

Banmarkin pääkonttori sijaitsee Vantaalla ja Suomen toimipisteet Tampereella, Jyväskylässä ja Lappeenrannassa. Ulkomaan myyntikonttorit sijaitsevat Venäjällä, Ruotsissa, Puolassa, Tšekeissä ja Kiinassa. Banmark Oy Ab kuuluu suomalaiseen perheyhtiöön Transmeri Group'iin ja sillä on 70 työntekijää maailmanlaajuisesti.

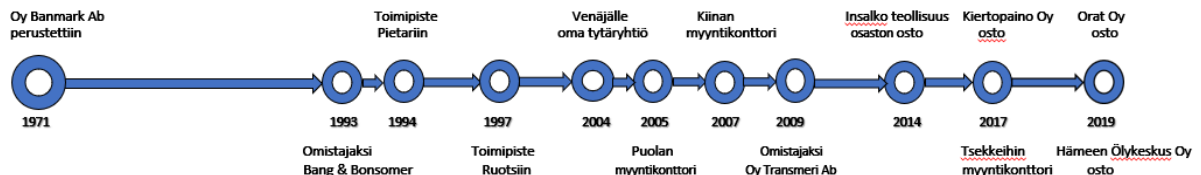
4.1 Historia

Oy Banmark Ab (jatkossa Banmark) perustettiin vuonna 1971 Bang & Co:n tytäryhtiöksi. Bang & Co oli 1928 Suomeen perustettu maahantuonti- ja agenttuuriyritys, joka huomasi 70-luvun alussa tarpeelliseksi perustaa oman yhtiön, mikä keskittyisi kaupankäyntiin paperi ja selluteollisuuteen. Kauppaa käytiin aluksi maahantuoduilla erikoiskemikaaleilla ja myöhemmin mukaan tulivat myös paperikonekudokset (jatkossa PMC). 90-luvun alkupuolella yrityksen omistajaksi tuli Bang & Bonsomer Oy kun Bang & Co ja Bonsomer yhdistyivät.

Vuonna 2009 suomalainen perheyhtiö Oy Transmeri Ab osti Banmarkin ja siitä tuli itsenäinen Transmeri-konsernin tytäryhtiö. Banmark laajensi toimialueensa myös laitekaupan puolelle vuonna 2014 ostamalla Insalko Oy:n teollisuusmyyntiosaston. Vuonna 2017 Banmark osti Kiertopaine Oy:n, joka toimii itsenäisenä Banmarkin tytäryhtiönä. Kiertopaine on pumppaukseen sekä nesteiden ja kemikaalien siirtoon erikoistunut yritys ja se on perustettu vuonna 1969.

Vuoden 2019 loppupuolella Banmark osti Orat Oy:n, joka on erikoistunut elintarviketeollisuuden koneiden, tarvikkeiden ja raaka-aineiden maahantuontiin. Samaan aikaan Banmark osti osake-enemmistön Hämeen Öljykeskus Oy:stä, jolla on öljyjä ja rasvoja teollisuuden eri kohteisiin. Kummatkin yritykset jatkavat toimintaa itsenäisinä tytäryhtiöinä.

90-luvun puolivälissä alkoi Banmarkin kansainvälistyminen, kun toimintaa laajennettiin Venäjälle ja vuosikymmenen lopulla Ruotsiin. 2000-luvun alussa oli vuorossa konttorin avaaminen Puolaan ja vuonna 2007 Kiinaan. Vuonna 2017 perustettiin myyntikonttori Tšekkeihin. Kuvassa 5 on esitetty Banmark Oy:n historian merkkipaalut.

Kuva 5. Banmarkin vuosikymmenien merkkipaalu.

4.2 Nykytila ja vastuullisuuden tila

Banmark on kasvanut viimeisen 30 vuoden aikana Suomessa toimivasta 8 henkilön kemikaaleja ja paperikonekudoksia metsäteollisuuteen kauppaa käyvistä yrityksistä kansainväliseksi toimijaksi, jolla on liiketoimintaa 12 eri maassa ja sillä on 70 henkilöä palveluksessa. Yrityksen toimiala on laajentunut kasvun myötä. Nykyisin kemikaalien ja PMC:n lisäksi mukana on laaja laitteiden valikoima. Laitteissa kauppaa käydään myös prosessi-, petrokemia-, kaivos- ja elintarviketeollisuuden kanssa. Myös kemikaalien toimiala on laajentunut ja nykyisin käydään kauppaa paperi- ja selluteollisuuden lisäksi sekä prosessi-, metalli- että elintarviketeollisuuteen. Tytäryhtiöiden palveluksessa on 20 henkilöä.

Banmark käy kauppaa pääsääntöisesti suurten monikansallisten metsä- ja petrokemiateollisuuden yritysten kanssa. Viimeisen vuosikymmenen aikana vastuullisuuden tason kasvu asiakasyrityksissä on aiheuttanut tarpeen kehittää yrityksen vastuullisuuden tasoa, vaikka yrityksen vastuullisuuden perustila on ollut hyvällä tasolla. Ongelmaksi olivat

muodostuneet dokumentaation ja oman vastuullisuussäännösten puute. Tästä syystä vuonna 2018 päätettiin Banmarkiin luoda selkeä vastuullisuussäännöstö: sisäinen vastuullisuusohjeistus Code of Conduct ja toimittajille oma vastuullisuussäännöstö Code of Conduct for Suppliers. Lisäksi vastuullisuutta tukevia toimia päivitettiin yrityksen ISO 9001:2015 standardiin ja tehtiin toimenpidelista vastuullisuuden seurannan ja raportoinnin kehitystä varten.

4.3 Toimittajakysely

Banmark lähetti toimittajilleen toukokuussa 2019 toimittajakyselyn, minkä pääpainotus oli vastuullisuudessa. Kyselyn pohjana oli Banmarkin Code of Conduct for Suppliers (Liite 1), mikä oli tehty kevään 2019 aikana. Se tehtiin työryhmässä, missä olivat yrityksen standardijärjestelmästä vastaavat henkilöt sekä asiakkaiden kyselyihin vastanneet henkilöt. Toimittajakysely on säännöllisesti tehtävä kysely, minkä laajuus ja kyselyväli on määritelty yrityksen ISO 9001:2015 standardissa. Kyselyn runko on esitetty taulukossa 3.

Kysely lähetettiin 52 toimittajalle ja se toteutettiin Webropol -kyselytyökalun avulla. Webropol on suomalainen verkkopohjainen kyselytyökalu, minkä avulla kyselyn teko ja jakelu oli helppoa ja tehokasta. Tutkimuksen toteutus on kuvattuna aiemmin kappaleessa 1.3 Tutkimuksen toteutus.

Taulukko 3. Banmarkin toimittajakyselyn runko

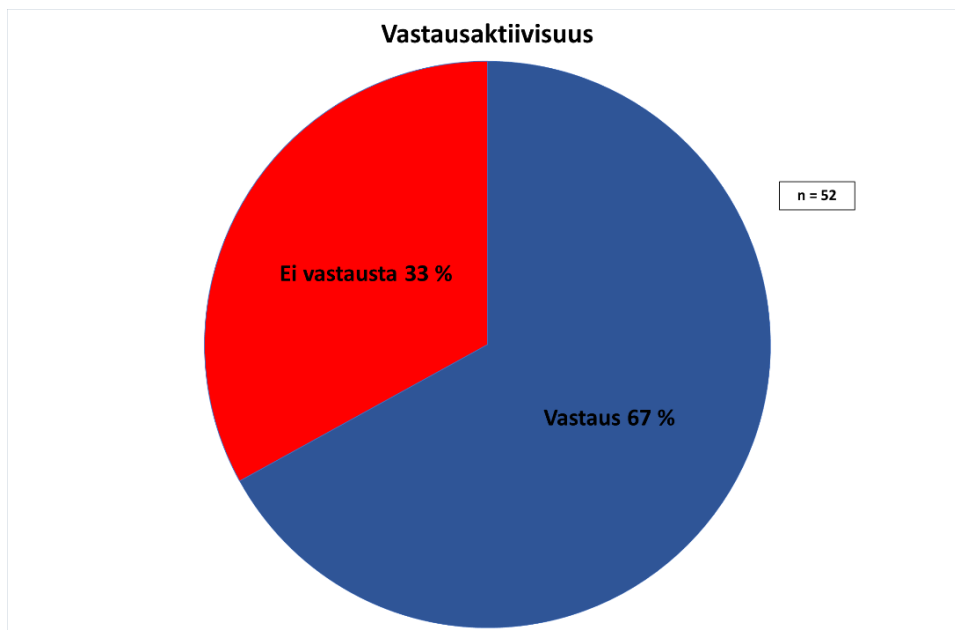
Yrityksen perustiedot
Banmark Code of Conduct for Suppliers noudattaminen
Yrityksen oma vastuullisuuden tila
<ul style="list-style-type: none"> ○ Code of Conduct
<ul style="list-style-type: none"> ○ Code of Conduct for Suppliers
<ul style="list-style-type: none"> ○ The Ten Principles of the UN Global Compact noudattaminen
<ul style="list-style-type: none"> ○ muut standardit tai muut sertifioidut ohjeistukset
<ul style="list-style-type: none"> ○ muut vastuullisuusohjelmat
Taloudellinen vastuullisuus
<ul style="list-style-type: none"> ○ liikevaihto
<ul style="list-style-type: none"> ○ luottoluokitus
<ul style="list-style-type: none"> ○ tuotantolaitosten sijainnit (ei mukana tässä työssä)
<ul style="list-style-type: none"> ○ riskien hallinta ja vakuutusturva
<ul style="list-style-type: none"> ○ laatujohtaminen
<ul style="list-style-type: none"> ○ raaka-aineiden alkuperämaa ja niiden jäljitettävyys
Ympäristövastuullisuus
<ul style="list-style-type: none"> ○ ympäristöohjelmat
<ul style="list-style-type: none"> ○ päästöjen mittaus ja seuranta
Sosiaalinen vastuullisuus
<ul style="list-style-type: none"> ○ henkilöstön työterveys ja työturvallisuus
<ul style="list-style-type: none"> ○ henkilöstön tyytyväisyys
<ul style="list-style-type: none"> ○ henkilöstön vastuullisuuden tila
<ul style="list-style-type: none"> ○ toimittajien vastuullisuuden tila ja valvonta

5 TOIMITTAJAKYSELYN TULOKSET

Banmarkin toimittajakysely lähetettiin toukokuun alussa sähköisesti kaikille kyselyyn valituille 52 toimittajalle. Kolme toimittajaa ilmoitti, etteivät pysty vastaamaan sähköiseen kyselyyn tietoturvasyiden johdosta ja heille ko. kysely lähetettiin pdf-tiedostona. Kyselyn vastausaika oli neljä viikkoa, mutta sitä jatkettiin heinäkuun 2019 loppuun.

5.1 Vastausaktiivisuus

Kyselyyn vastasi 35 toimittajaa, mikä vastaa 67 % kaikista kyselyn saanneista toimittajista (kuva 6).

Kuva 6. Toimittajakyselyn vastausaktiivisuus

Eri osastojen kesken vastausten jakaantuminen esitetty taulukossa 4. PMC:n vastausprosentti oli 100, koska toimittajia on kaksi ja molemmat vastasivat kyselyyn. Kemikaaleissa vastausprosentti oli hieman laitepuolta korkeampi. Syynä tähän on se, että suurin osa kemikaalipuolen tuotteista on Banmarkin maahantuomia ja näin ollen myös Banmarkin vastuulla asiakkaille asti. Laittepuolella on enemmän välityskauppaa, jolloin toimittajavastuu

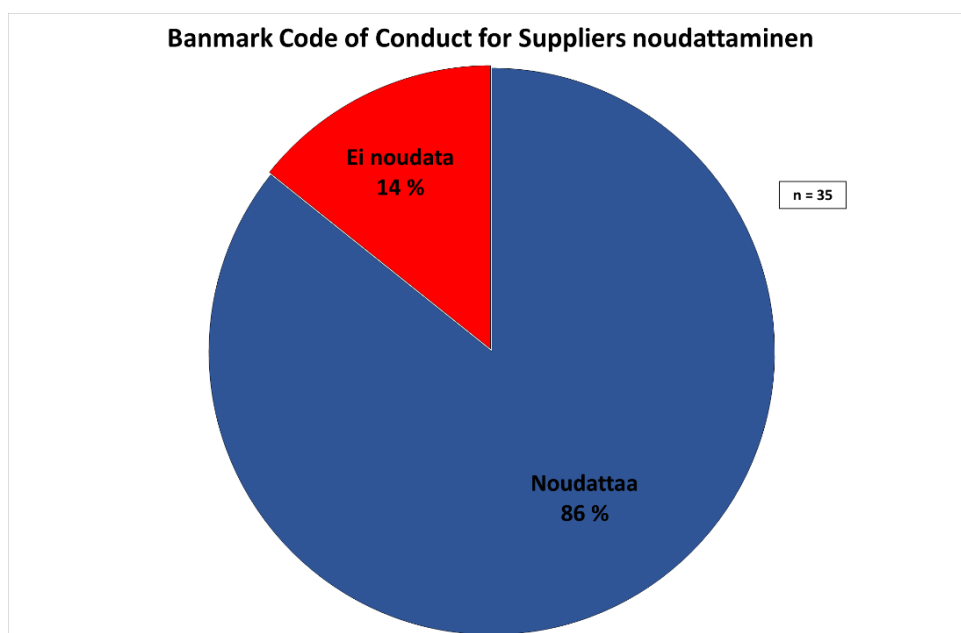
pääsääntöisesti on itse laitetoimittajalla. Tämän takia osalle toimittajista vastuullisuus kohdistuu loppuasiakkaalle, mikä lienee selityksenä alhaisempaan vastausprosenttiin.

Taulukko 4. Vastausten jakautumien eri osastojen kesken

	Kemikaalit		Laitteet		PMC	
	Lähetetty	Vastattu	Lähetetty	Vastattu	Lähetetty	Vastattu
Kpl	26	19	24	14	2	2
Prosenttia oma osasto		73		58		100
Prosenttia kaikista (n=52)		37		27		4
Prosenttia vastaajista (n=35)		54		40		6

5.2 Banmark Code of Conduct for Suppliers noudattaminen

Kyselyn pääkysymyksenä oli, noudattavatko Banmarkin toimittajat heille laadittua Code of Conduct for Suppliers vastuullisuusohjeistusta. Kysymykseen vastasi myönteisesti 80 % toimittajista. Kaikilla viidellä kielteisen vastauksen antaneista toimittajista oli itsellään hyvin kattavat vastuullisuusohjelmat. Tästä johtuen ne eivät erikseen anna vastuksia omien asiakkaiden vastuullisuuskyselyihin, koska ne saattaisivat suostua noudattamaan omaa vastuullisuusohjelmaa heikompaa ohjelmaa. Kyseinen vastaus saatiin kahdelta toimittajalta kirjallisena ja kolmelta haastattelemalla.

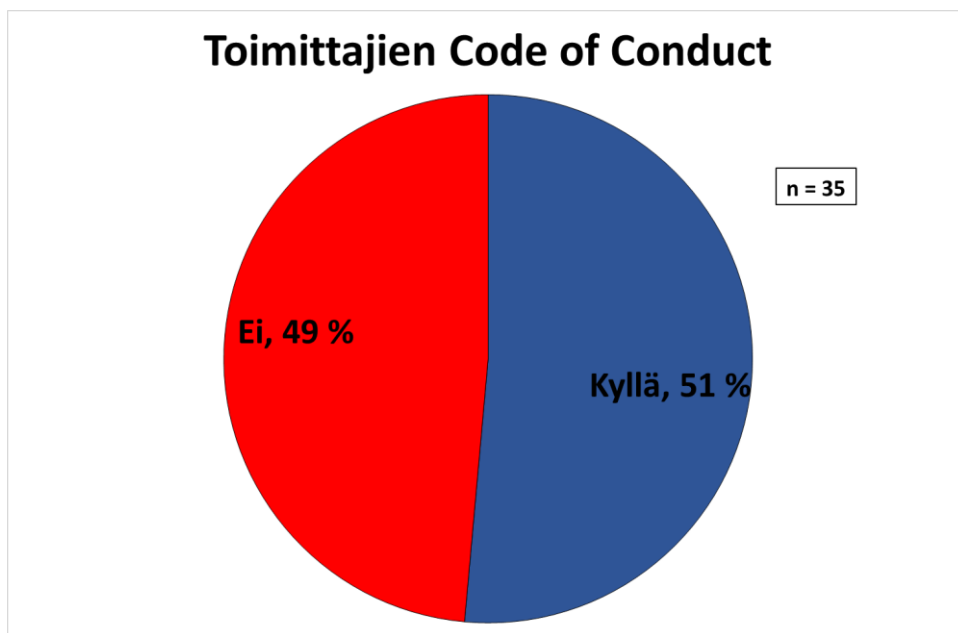
Kuva 7. Banmark Code of Conduct for Suppliers noudattaminen

5.3 Toimittajien vastuullisuuden tila

Toimittajien omaa vastuullisuuden tilaa selvitettiin kysymällä, onko niillä omaa vastuullisuusohjeistusta (Code of Conduct) ja vastuullisuusohjeistusta toimittajille (Code of Conduct for Suppliers). Lisäksi kyselyssä selvitettiin toimittajien vastuullisuuden tila taloudellisen, ympäristö ja sosiaalinen vastuun alueelta erillisillä kysymyksillä.

5.3.1 Toimittajien Code of Conduct

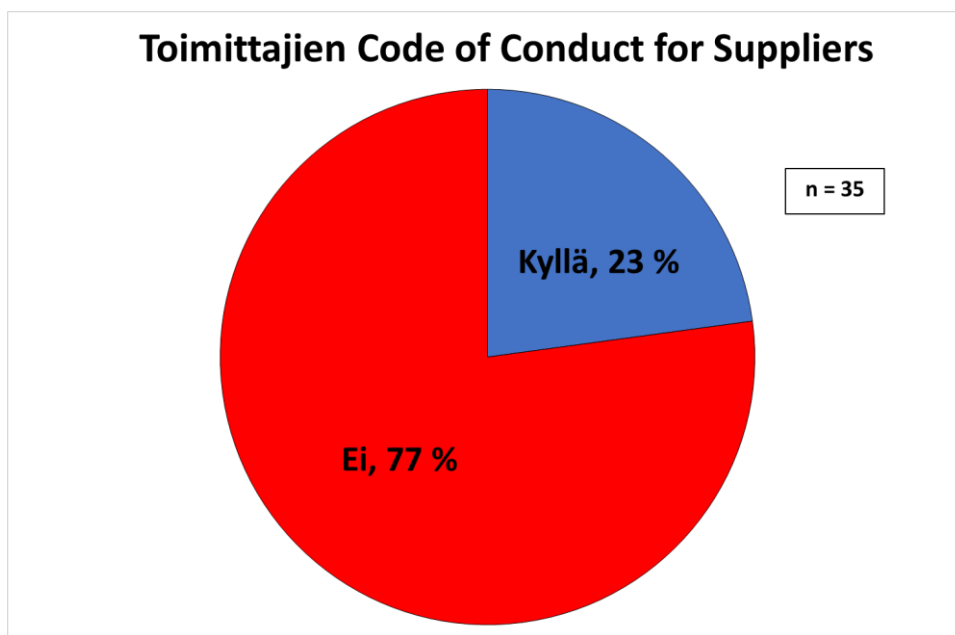
Toimittajien omien vastuullisuusohjelmien tila oli yllättävä, sillä vai noin puolella (51 %) toimittajista on oma vastuullisuusohjelma. Kyseinen prosenttiosuus jakaantui eri osastojen kesken seuraavasti: kemikaalitoimittajat 55 %, laitetoimittajat 39 % ja PMC 6 %. Kun samat osuudet peilataan omaan toimialaan, niin kyselyyn vastanneista kemikaalitoimittajista 56 %:lla, laitetoimittajista 47 %:lla ja PMC-toimittajista 50 %:lla on omat vastuullisuusohjelmat.

Kuva 8. Toimittajien Code of Conduct vastuullisuusohjelma.

5.3.2 Toimittajien Code of Conduct for Suppliers

Selvitettäessä Banmarkin toimittajien vastuullisuusohjeistusta omille toimitusketjun toimittajille, oli tulos huolestuttava. Vain kahdeksalla toimittajalla 35:stä (23 %) oli vastuullisuusohjeistus toimittajille. Näistä 5 kpl oli kemikaali- ja 3 kpl laitetoimittajia. PMC-toimittajilta ko. ohjeistus puuttui. Mielenkiintoista oli, että kahdella kemikaali- ja yhdellä laitetoimittajalla oli vastuullisuusohjelma omille toimittajille mutta ei omalle yritykselle.

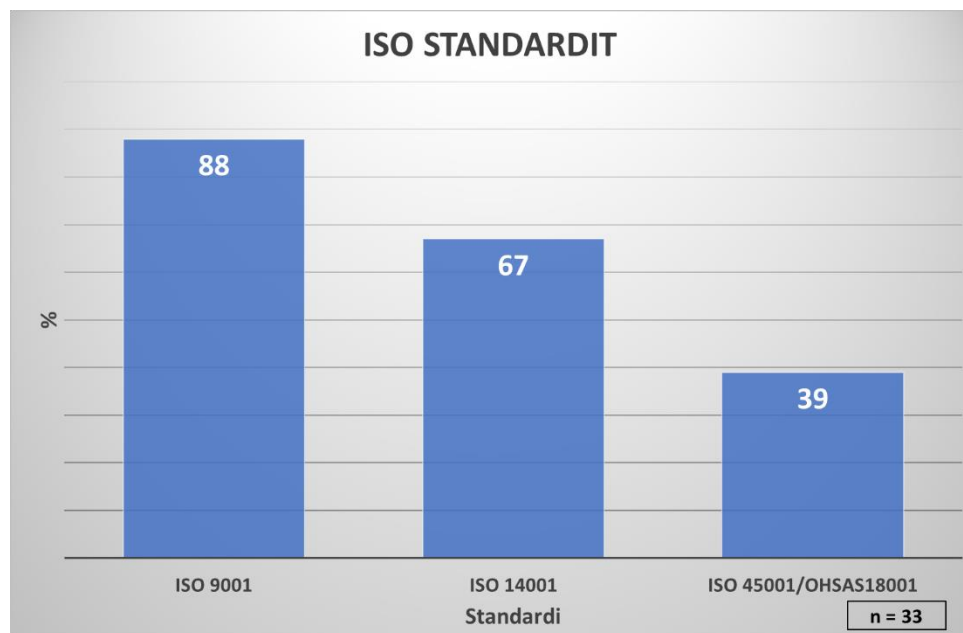
Kuva 9. Toimittajien Code of Conduct for the Suppliers

5.3.3 UN Global Compact noudattaminen

Vastanneista yrityksistä 83 % noudattaa UN Global Compact säännöstöä. Kyselyssä ei tiedusteltu ovatko yritykset sitoutuneet sopimukseen. Lisäksi useat yritykset ilmoittivat käyttävänsä YK:n kestävän kehityksen tavoitteita (UN Sustainable Development Goals, SDG) yhtenä vastuullisuuden ohjenuorana.

5.3.4 ISO-standardit ja muut vastuullisuusohjelmat

Tässä kyselyssä ei puututtu itse ISO-standardien sisältöihin vaan kysyttiin yleisesti, onko yrityksellä ISO-standardeja ja minkälaisia. Kahdelta yritykseltä ei saatu vastausta. ISO-standardeja löytyi 83 %:lla vastanneista yrityksistä. Näistä ISO 9001 oli 88 %:lla ja ISO 14001 oli 67 %:lla yrityksistä. ISO 9001 standardi on hyvin kattava yleisstandardi, missä keskitytään mm. organisaation johtamiseen, laadunvalvontaan ja riskienhallintaan. ISO 14001 on ympäristöjärjestelmästandardi. Työterveyteen ja työturvallisuuden johtamisen standardi ISO 45001 (aiemmin OHAS 18001) oli 39 %:lla yrityksistä. Sosiaaliseen vastuullisuuteen keskittyvää ISO 26000 ei yrityksiltä löytynyt. Eri standardien jakautuminen yrityksissä esitetty Kuvassa 10. Eli standardointiohjelmat ovat varsin kattavasti käytössä kyselyyn vastanneista yrityksistä. Muita vastuullisuuden suuntautuvia ohjelmia löytyi 37 %:lla yrityksistä, jotka olivat pääsääntöisesti kemikaalitoimittajia.

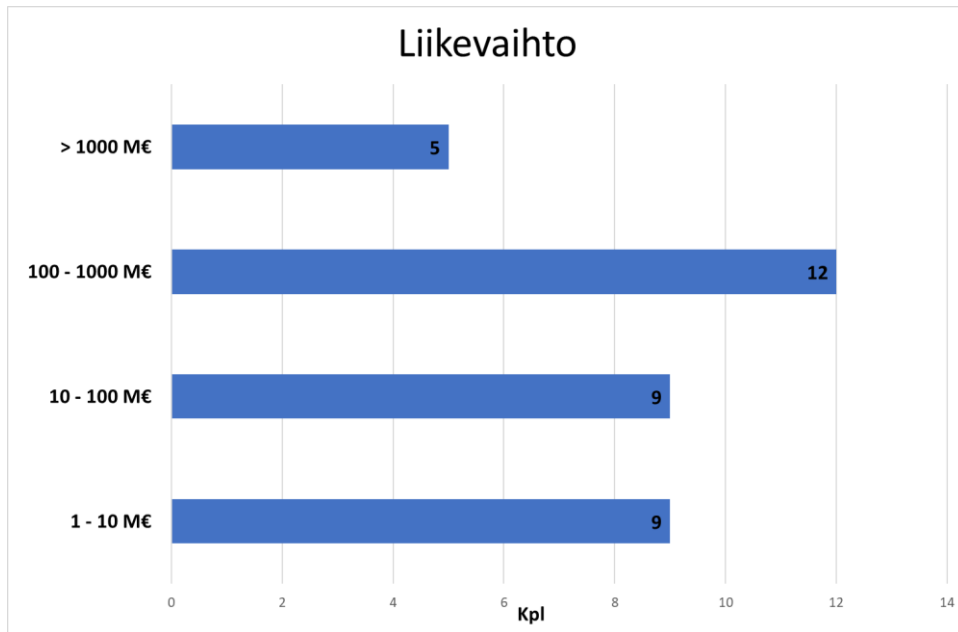

Kuva 10. ISO standardien jakautuminen

5.4 Taloudellinen vastuullisuus

Yritysten taloudellista vastuullisuutta selvitettiin kysymällä yritysten liikevaihtoa, luottoluokitusta, riskien hallintaa ja vakuutusturvaa.

Yritysten liikevaihdot olivat miljoonista miljardeihin euroihin. Suurimman ryhmän muodostavat yritykset, joiden liikevaihto on 100-1000 miljoonan euron välillä. Liikevaihdoiltaan suurimmat yritykset olivat kemikaalitoimittajia. Yritysten liikevaihdonsuhteiden jakauma esitetty Kuvassa 11.

Kuva 11. Toimittajayritysten liikevaihdon jakauma

5.4.1 Luottoluokitus

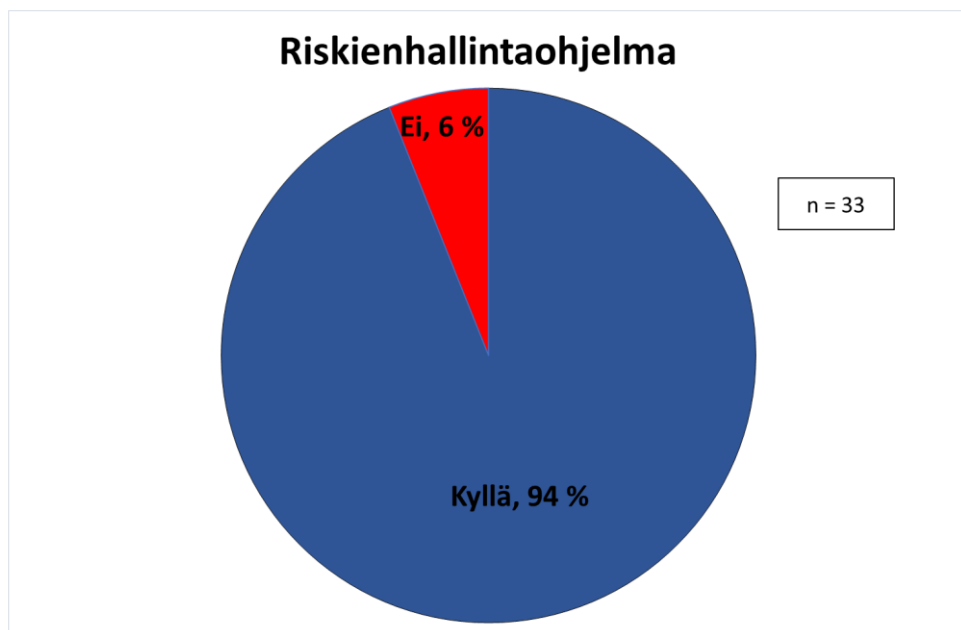
Luottoluokituksesta kysyttiin, millä tasolla yrityksen luottoluokitus on. Vaihtoehtoina olivat erinomainen, hyvä, tyydyttävä ja heikko. Kaikki yritykset vastasivat, että luottoluokitus on joko hyvä (30 %) tai erinomainen (70 %). Tämän perusteella kaikkien kyselyyn vastanneiden yritysten taloudellinen tila on vähintään hyvä.

5.4.2 Riskienhallinta ja vastuuvakuutus

Yritysten riskienhallinnan selvittämiseksi tiedusteltiin, minkälainen riskienhallintaohjelma yritykseltä löytyy ja mitkä osa-alueita siihen kuuluu. Lisäksi kysyttiin yrityksen vakuutusturvasta ja raaka-aineiden jäljitettävyydestä.

Yrityksistä 94 %:lla on riskienhallintaan liittyviä ohjelmia. Vain kahdelta laitetoimittajalta puuttui selvä ohjelma. Kaksi yrityksistä ei antanut vastausta.

Vastuuvakuutuksesta tiedusteltaessa vastauksen antoi 17 (49 %) yritystä, joilla kaikilla hyvin kattava vastuuvakuutus. Loput 18 (51 %) antoivat vastauksen ”Not applicable, ei käytettävissä”.

Kuva 12. Yritysten osuus, joilla riskienhallintaohjelma

5.4.3 Laadun ja tehokkuuden mittaaminen

Kyselyssä tiedusteltiin, tekevätkö toimittajat omaa ja toimittajiensa laadun ja tehokkuuden seuranta. Kaksi yritystä ei antanut vastausta. Lopuista 33 toimittajasta 88 % tekee omaa sekä 82 % toimittajiensa laadun ja tehokkuuden seuranta.

5.4.4 Raaka-aineiden jäljitettävyys

Kysymykseen raaka-aineiden jäljitettävyydestä vastasi 30 toimittajaa. Viisi toimittajaa antoi vastauksen ”Not applicaple”. Kaikki vastanneista ilmoittivat, että niillä on järjestelmät raaka-

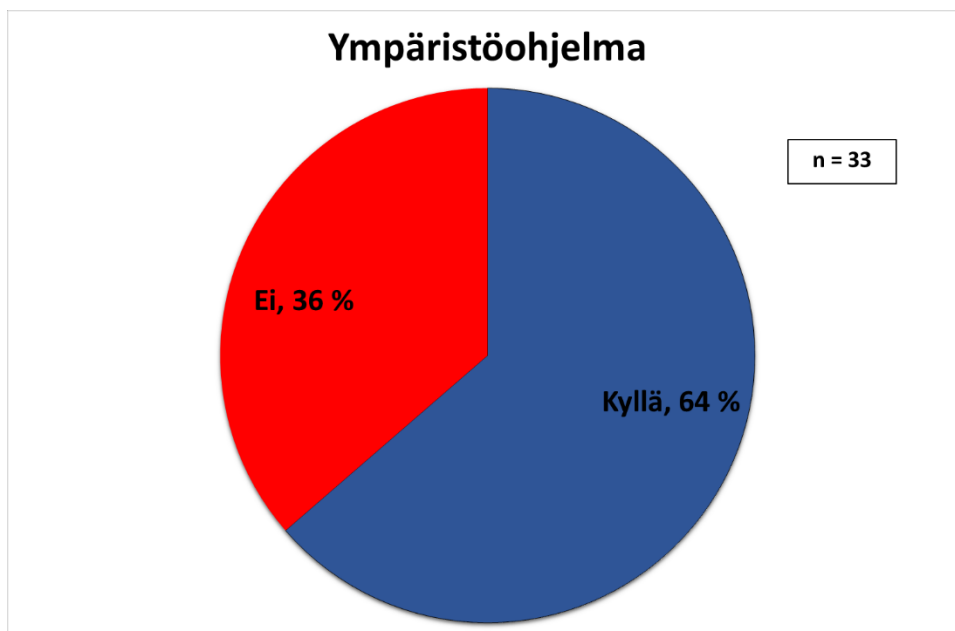
aineiden jäljitettävyyteen. Tätä voidaan pitää tärkeänä seikkana toimitusketjun vastuullisuuden kannalta.

5.5 Ympäristövastuullisuus

Ympäristövastuullisuudessa toimittajilta kysyttiin, onko niillä erillistä ympäristöohjelmaa. Tämän lisäksi kysyttiin, seuraavatko ne aiheuttamiaan CO₂ päästöjä.

5.5.1 Ympäristöohjelma

Ympäristöohjelmasta kysyttäessä vastauksen antoi 33 yritystä. Näistä ympäristöohjelma löytyy 66 %:lla yrityksistä. Lisäksi viisi yrityksistä ilmoitti, että niillä on ympäristöohjelma tekeillä. Näin ollen lähitulevaisuudessa voidaan olettaa, että ympäristöohjelma löytyy lähes 80 %:lla yrityksistä.

Kuva 13. Yrityksien ympäristöohjelmien osuus

5.5.2 CO₂ päästötietojen kerääminen ja raportointi

CO₂-päästötietoja kerää ja raportoi tällä hetkellä 9 kpl (26 %) yrityksistä. Seitsemän yritystä vastasi, että niillä on käynnissä projekti päästötietojen keräämiseksi. Päästötietojen alhainen keräysprosentti oli yllättävä ja vaatii tulevaisuudessa toimittajilta panostusta.

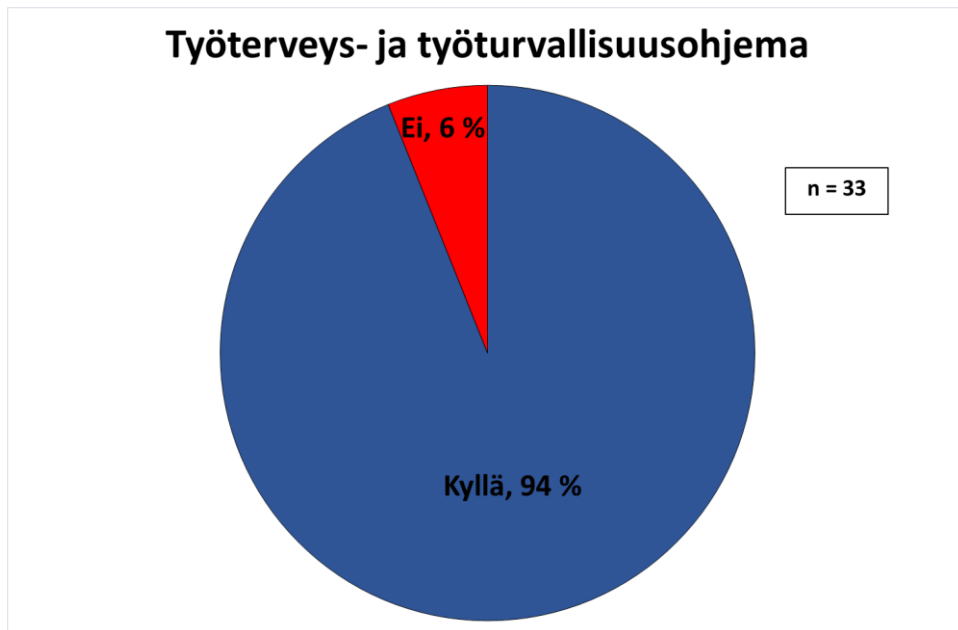
5.6 Sosiaalinen vastuullisuus

Toimittajakyselyn sosiaalisen vastuullisuuden tilan tiedustelemiseksi kysyttiin:

- onko yrityksellä työterveys- ja työturvallisuusohjelma?
- tekeekö yritys säännöllisiä henkilökunnan työtyytyväisyyskyselyjä?
- kuinka yrityksen vastuullisuusohjelmasta kerrotaan ja koulutetaan työntekijöille?
- valvovatko yritykset omia toimittajiaan ja niiden vastuullisuuden tilaa?

5.6.1 Yritysten työterveys- ja työturvallisuusohjelmat

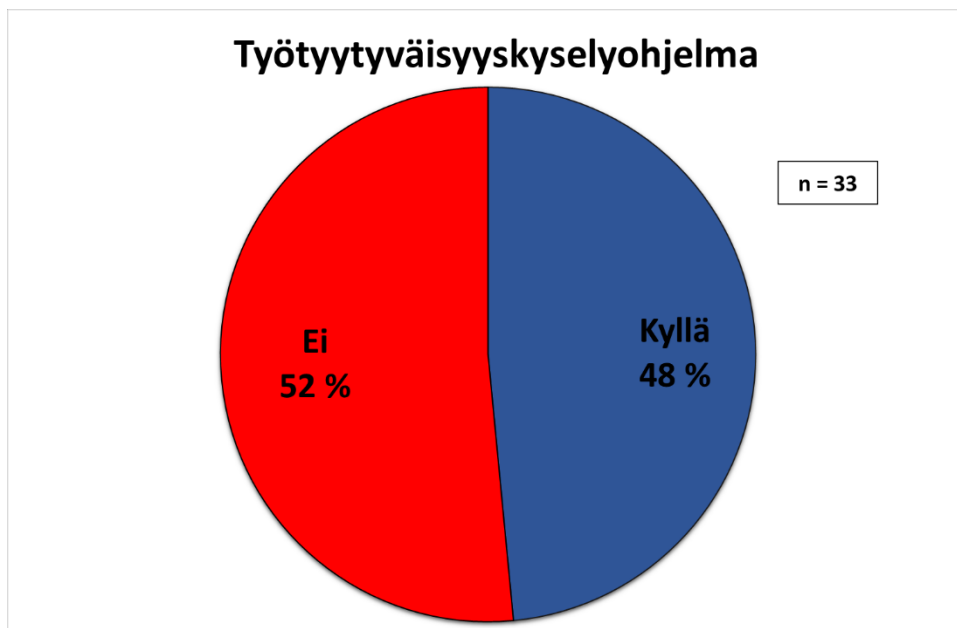
Yksi sosiaalisen vastuullisuuden tärkeimmistä seikoista on työntekijöiden hyvinvointi. Tässä tutkimuksessa sitä tarkasteltiin selvittämällä toimittajien työterveys- ja työturvallisuustilanne. Vastauksien perusteella asiat ovat hyvin hoidossa, sillä 94 % vastaajista ilmoitti, että yrityksillä on erilliset työterveys- ja työturvallisuusohjelmat. Kaksi yritystä ei vastannut kysymykseen. Vain kahdelta yritykseltä ko. ohjelmat puuttuivat ja toinen yrityksistä ilmoitti, että ohjelmat ovat tekeillä. Tapaturmatilastoja piti vastanneista yrityksistä 97 % eli vain yhdeltä toimittajista puuttuu tapaturmien tilastointi. Kaksi yritystä ei vastannut kysymykseen.

Kuva 14. Yrityksien työterveys- ja työturvallisuusohjema

5.6.2 Yritysten työtyytyväisyyskyselyt

Kyselyssä selvitettiin, tekevätkö yritykset henkilökunnalleen työtyytyväisyystutkimuksia. Vastaus saatiin 33 yritykseltä, joista 48 % ilmoitti tekevänsä säännöllisiä työtyytyväisyyskyselyitä henkilökunnalleen. Kahdelta yritykseltä tähän kysymykseen ei saatu vastausta.

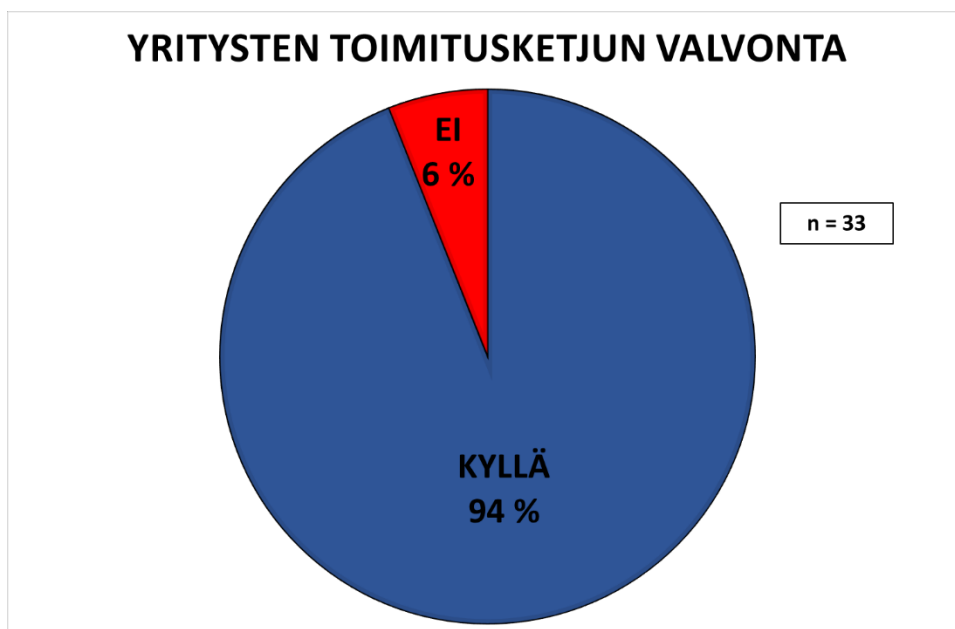
Kuva 15. Yritysten työtyytyväisyyskyselyohjelmien osuus

5.6.3 Henkilöstön vastuullisuuden tila

Kyselyssä tiedusteltiin, onko yrityksellä ohjelmia henkilökunnan vastuullisuuden koulutukseen. Tässä kysymykseen tulevat eettiset säännöt, ympäristöohjelmat ja työturvallisuus- sekä hätätilanneohjelmat. Vastaus saatiin 30 yritykseltä, joista 29 vastasi kysymykseen myöntävästi.

5.6.4 Yritysten toimittajien valvonta ja vastuullisuuden tila

Jotta toimitusketjun vastuullisuutta voidaan varmistaa, täytyy yrityksen tietää myös oman toimitusketjun toimittajiensa vastuullisuus ja sen seuranta. Kyselyssä tiedusteltiin, valvooko yritys omien toimittajien vastuullisuutta ja miten? Tulokset ovat mielenkiintoisia, sillä peräti 94 % yrityksistä ilmoitti valvovansa toimittajiensa vastuullisuutta, vaikka vain 23 %:lla yrityksistä on vastuullisuusohjeistus toimittajilleen. Tämä kertoo, että vastuullisuuden seuranta tehdään myös ilman erillistä ohjeistusta. Kaksi yrityksistä ei antanut vastausta kysymykseen.

Kuva 16. Yritysten toimitusketjun valvonta

6 TULOSTEN TARKASTELU

Tutkimuksen pohjana ollut toimittajakysely antoi hyvän tilannekuvan Banmarkin toimitusketjun vastuullisuudesta. Vaikka kyselyn vastaukset olivat hyvin lyhyitä, pääasiassa kyllä tai ei täydennettyinä tarkennuksilla mm. dokumentointien laadusta ja tyypeistä, oli kysymyksiä runsaasti jokaiselta vastuullisuuden pääalueilta. Tämän takia kokonaiskuvasta tuli kattava. Tulosten tarkastelussa keskitytään tämän tutkimuksen kysymyksiin. Tutkimuksen kysymyksinä olivat:

- Noudattavatko toimittajat Banmarkin Code of Conduct for Suppliers vastuullisuusohjeistusta?
- Mikä on Banmarkin toimittajien vastuullisuuden tila?
- Miten toimittajien vastuullisuutta voidaan parantaa?

6.1 Banmarkin vastuullisuusohjeistuksen noudattaminen

Toimittajakyselyn pohjalta yrityksen toimitusketjun vastuullisuustilanne on hyvä, koska 86 % vastanneista yrityksistä noudattaa Banmarkin vastuullisuusohjelmaa ja kieltävästi vastanneilla yrityksillä on oma kattava vastuullisuusohjelma, mistä johtuen ne eivät voi sitoutua asiakkaiden vastuullisuusohjelmiin. Tästä voidaan todeta, että Banmarkin toimittajat noudattavat hyvin sen vastuullisuusohjeistusta tai niillä on vähintään yhtä kattava oma ohjeistus. Kyselyn perusteella Banmarkin vastuullisuusohjeistus toimittajilleen on hyvä työkalu toimitusketjun vastuullisuuden seuraamisessa ja takaamisessa omille asiakkaille. Kyselyyn vastaamatta jättäneiden yritysten vastuullisuuden tilan varmistamiseen on jatkossa mietittävä keinoja, jotta toimitusketjun vastuullisuuden tilasta saataisiin kattava kuva.

6.2 Toimittajien vastuullisuuden tila

Kyselyn perusteella toimittajat noudattavat Banmarkin vastuullisuusohjeistusta, minkä perusteella voisi olettaa, että niillä on myös kattava oma vastuullisuusohjeistus. Vastausten perusteella niiden oma vastuullisuuden tila on kohtalaisen hyvä, mutta dokumentaatioissa ja vastuullisuuden osa-alueiden ohjelmissa on puutteita. Vastaukset eri osastojen kohdalla olivat

muuten hyvin yhteneviä, mutta ympäristövastuullisuuden suhteen laitepuolen toimittajilla oli selvästi eniten puutteita. Alla on tarkasteltu yritysten vastuullisuuden tilaa peilattuna kyselyn kysymyksiin.

Toimittajien vastuullisuusohjeistukset, UN Global Compact ja standardit

Kyselyn perusteella noin puolella toimitusketjun yrityksistä oli oma sisäinen vastuullisuusohjeistus, mutta vain vajaalla neljänneksellä oli vastuullisuusohjeistus omille toimittajilleen. Tämän perusteella toimitusketjun tilassa, koskien vastuullisuutta ohjeistavia dokumentteja, on haasteita. Toisaalta kyselyn sosiaalisen vastuullisuuden osioissa yrityksiltä kysyttiin, kontrolloivatko ne oman toimitusketjun yrityksiä? Tähän kysymykseen peräti 94 % yrityksistä ilmoitti kontrolloivansa omia toimittajiaan (ks. kohta sosiaalinen vastuullisuus). Tämän perusteella toimitusketjun vastuullisuus on hyvässä kunnossa.

UN Global Compact periaatteita ilmoitti noudattavansa 88 % vastanneista toimittajista. Kyselyssä ei tiedusteltu, ovatko yritykset sitoutuneet ko. ohjeistukseen vai noudattavat pelkästään sen periaatteita. Luultavasti tästä syystä osalla toimittajista oli kielteinen vastaus, koska eivät ole sitoutuneet sopimuksella ko. periaatteisiin.

Standardeista tiedusteltaessa keskityttiin pääasiassa ISO-standardeihin. Niiden suhteen tilanne oli kohtalaisen hyvä, sillä 83 %:lla vastanneista yrityksistä löytyi standardeja. Pääsääntöisesti yrityksillä oli ISO 9001 standardi, mikä on laaja laatustandardi, mihin sisältyy myös paljon vastuullisuuden elementtejä jokaiselta vastuullisuuden osa-alueelta. ISO 9001 oli 88 %:lla standardin omaavista yrityksistä. ISO 14001 ympäristöstandardi löytyi 63 %:lla ja työterveys- ja -turvallisuusstandardi ISO 45001 / OHSAS 18001 39 %:lla yrityksistä. Kyselyssä ei tiedusteltu standardien sisällöstä, mutta useasta vastauksen kommentointiosioista voitiin havaita, että vastuullisuuskysymykset olivat vahvasti mukana niissä. Sosiaaliseen vastuullisuuteen painottuvaa ISO 26000 standardia ei ollut yhdelläkään yrityksistä.

Toimittajien taloudellinen vastuullisuus

Taloudellisen vastuullisuuden pääkysymykset olivat luottoluokitus, riskienhallinta ja vastuuvakuuttaminen. Lisäksi kyselyssä selvitettiin laatujohtamista eli tekevätkö toimittajat sisäistä ja ulkoista laadun ja tehokkuuden mittaamista.

Kyselyn perusteella Banmarkin toimittajilla on taloudellinen vastuullisuus hyvin hallinnassa luottoluokituksen kannalta, sillä kaikilla vastanneilla yrityksillä luottoluokitus oli vähintäänkin hyvä. Riskien hallinnasta kysyttäessä, vastauksen antoi 33 yritystä, joista 96 %:lla oli riskienhallintaohjeistus. Kaksi yrityksistä ei vastannut kysymykseen. Kyselyssä kysyttiin myös yritysten liikevaihtoa, mutta sen vaikutusta taloudelliseen vastuuseen ei otettu huomioon.

Vastuuvakuuttamisen kysymys oli ilmeisen hankala, sillä peräti 51 % yrityksistä antoi vastauksen ”Not applicable, ei käytettävissä”, mikä ei suoraan kerro vastuuvakuutuksen puuttumisesta tai puutteellisuudesta. Kaikilla 49 % vastanneista yrityksistä oli kattava vastuuvakuutus.

Sisäistä laadun ja tehokkuuden valvontaa suoritti kysymykseen vastanneista 33 yrityksestä 88 % ja ulkoista 82 %. Samaan kysymykseen liittyen selvitettiin, oliko toimittajilla selkeä reklamointiohjelma asiakkailleen? Kyseinen ohjelma löytyi 94 % vastanneista yrityksistä. Eli reklamointia pidettiin hyvin tärkeänä osana laadunvalvonnassa, vaikka selkeä kokonaisohjelma laadun ja tehokkuuden valvontaa oli hieman harvemmalla yrityksistä. Tuloksia voidaan pitää hyvinä ja kertoo laadun ja tehokkuuden hyvästä sisäisestä, että ulkoisesta seurannasta.

Raaka-aineiden jäljitettävyys on vastausten perusteella kunnossa, koska kaikki vastanneista 30 yrityksestä ilmoitti tietävänsä raaka-aineidensa lähteen. Viisi yritystä ei vastannut kysymykseen. Tämän perusteella toimitusketjun raaka-aineiden jäljitettävyys on kattavaa. Yhteenvetona taloudellisesta vastuullisuudesta voidaan todeta sen olevan kunnossa, vaikka kysymykseen vastuuvakuutuksesta oli vaikea saada vastauksia.

Ympäristövastuullisuus

Ympäristövastuullisuudesta tiedusteltiin kahdella pääkysymyksellä: onko yrityksellä ympäristöohjelma ja seurataanko CO₂-päästöjen kokonaismäärää. Lisäkysymyksenä oli, pystytäänkö toimitettujen tuotteiden CO₂-kuorma laskemaan ja ilmoittamaan asiakkaille.

Ympäristöohjelma löytyi 66 % vastanneista yrityksistä ja tekeillä se oli viidellä yrityksellä eli lähitulevaisuudessa kattavuus on hyvä, lähes 80 %. Ympäristöohjelmat painottuivat selvästi kemikaalitoimittajille, missä kattavuus oli 96 % kun mukaan lasketaan kohta valmistuvat ympäristöohjelmat. Lisäksi ainut kemikaaliyritys, jolla ei ollut kyselyn mukaan ympäristöohjelmaa, tekee joka tapauksessa CO₂-seurantaa. Myös PMC-osaston molemmilla yrityksellä on ympäristöohjelma ja laitepuolen yrityksillä kattavuus oli 43 %. Eli laitepuolen yritysten ympäristövastuullisuuden ohjeistaminen ja dokumentointi hieman muita jäljessä.

CO₂-seurannan alhainen tulos 24 % oli yllättävä, koska viimeisten vuosien aikana päästöjen mittaaminen on ollut paljon esillä. Kyseinen tiedon tarve tulevaisuudessa kasvaa, koska koko toimitusketjun päästökuormituksen tason mittaamisen vaatimus yleistyy.

Kuten jo teoriaosuudessa tuli esille ympäristövastuullisuuden tärkeys vastuullisuuden kokonaiskuvassa, niin tämä kysely antoi sille vahvistuksen, jos asiaa katsotaan ympäristöohjelmien kautta. Sen sijaan CO₂-seurannan taso vielä tällä hetkellä alhaisella tasolla. Toimittajaryhmiä tarkasteltaessa laiteosaston toimittajilla on selvästi vähemmän ympäristöohjelmia kuin kemikaali- ja PMC-osastojen toimittajilla. Kemikaalitoimittajien korkean ympäristövastuullisuuden tila kertoo alan vakavasta sitoutumisesta asiaan, koska se mielletään usein ympäristöä kuormittavaksi toimialaksi.

Sosiaalinen vastuullisuus

Sosiaalisessa vastuullisuudessa kyselyssä keskityttiin pääasiassa henkilöstöön eli selvitettiin työterveys- ja työturvallisuusohjelmien tila, tehdäänkö yrityksissä henkilökunnan työtyytyväisyyskyselyitä ja onko yrityksen vastuullisuus osana henkilökunnan koulutusta.

Lisäksi ko. osioon otettiin mukaan myös yritysten toimittajien valvonta ja niiden vastuullisuuden tila.

Yritysten työterveys- ja työturvallisuusohjelmien kattavuus oli hyvä, koska 94 % yrityksistä ilmoitti omaavansa ohjelman ja lisäksi kaksi kieltävästi vastannutta ilmoittivat, että heillä on ohjelma tekeillä. Eli piakkoin kattavuus on 100 % vastanneista yrityksistä. Kaksi yritystä ei antanut vastausta.

Työtyytyväisyyskyselyiden osalta tilanne oli heikompi, sillä alle puolet yrityksistä (48 %) ilmoitti tekevänsä säännöllisiä henkilökunnan työtyytyväisyyskyselyitä. Tässä osiossa PMC-osaston molemmat toimittajat ilmoittivat tekevänsä ko. kyselyitä, kun taas kemikaali- ja laiteosastojen toimittajista kyselyitä tekeviä oli 50 %.

Henkilöstön vastuullisuuden tila kaikissa lähes kaikissa vastanneissa yrityksissä on hyvä, sillä 97 % vastanneista yrityksistä ilmoitti kouluttavansa ja informoivansa henkilöstään vastuullisuuteen liittyvissä asioissa. Kyselyssä ei pyydetty erittelemään, mitä ja miten ko. asiat toteutetaan.

Kysymykseen, valvooko yritys omien toimittajien toimintaa ja niiden vastuullisuutta, peräti 94 % vastanneista toimittajista ilmoitti tekevänsä näin. Eli vastauksien perusteella voidaan todeta, että vastuullisuusohjeistuksen puute ei tarkoita sitä, että toimittajien vastuullisuutta ei valvota. Vastuullisuusohjeistus toimittajille löytyi vain 23 % toimittajista.

Kyselyn perusteella yritysten sosiaalinen vastuullisuus on hyvin kunnossa pois lukien henkilökunnan työtyytyväisyyden selvittäminen. Työtyytyväisyyden mittaaminen on tärkeä osa koko työyhteisön hyvinvoinnin selvittämiseksi ja siitä on hyvä mainita palautteessa. Tämä kysely painottui pääsääntöisesti välittömään sosiaaliseen vastuullisuuteen, koska välillinen sosiaalinen vastuullisuus ko. kyselyssä keskittyi kysymykseen UN Global Compactin noudattamisesta.

6.3 Toimittajien vastuullisuuden tilan parantaminen

Miten toimittajien vastuullisuuden tilaa voidaan parantaa -kysymykseen itse kysely ei anna suoraa vastausta. Vaikka kyselyn perusteella vastuullisuuden taso on hyvä, niin vastusten perusteella voidaan tehdä päätelmiä, millä osa-alueilla on kyselyn yrityksillä eniten puutteita.

Tällaisia osa-alueita ovat:

- vastuullisuusohjeistuksen luominen, sekä sisäinen että toimittajille
- ISO-standardien tehokkaampi hyödyntäminen vastuullisuuden hoidossa
- ympäristöohjelmien tehostaminen päästömittaustiedoilla
- henkilöstön tyytyväisyyden mittaaminen

Vastuullisuusohjeistusten lisäämiseksi, toimittajille on painotettava niiden tärkeyttä toimitusketjun vastuullisuudessa. Vaikka itse ohjeistus ei tee yritystä vastuulliseksi, on se selkeä dokumentti yrityksen tahdosta vastuulliseen toimintaan.

ISO-standardien tehokkaampaan hyödyntämiseen vastuullisuuden hoitoon on vaikeampi löytää keinoja kuin vastuullisuusohjeistukseen, koska standardointiohjelmat on tehty hyvin yritys- ja toimialakohtaisesti. Tulevaisuudessa toimittajakyselyn kysymysten asettelussa voidaan vastuullisuutta painottaa enemmän standardeihin liittyvien kysymyksien yhteydessä ja näin saada toimittajat reagoimaan asiaan jatkossa, mikäli puutteita ilmenee.

Ympäristöohjelmien tehostamiseksi on toimittajille jatkossa korostettava, että päästötietojen mittaaminen tuotettuja/toimitettuja yksiköitä kohden on tärkeä osa toimitusketjun vastuullisuutta. Lopputoimittajan on yhä useammin pystyttävä ilmoittamaan asiakkailleen toimitettujen tuotteiden kokonaiskuormituksen taso.

Henkilöstön työtyytyväisyyden mittaaminen on tärkeä osa sosiaalista vastuullisuutta ja tämän takia sen korostaminen toimittajille on tärkeää, koska niiden avulla saadaan kehitettyä työyhteisön tyytyväisyyttä ja hyvinvointia. Kyseisessä asiassa voi olla myös maakohtaisia ja kulttuurisija eroja, mutta ne eivät saisi olla esteenä tyytyväisyyden mittaamisessa.

6.4 Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Tehdyn kyselyn perusteella Banmarkin toimitusketjun vastuullisuuden tilan kokonaiskuva on hyvä. Yritykset ovat sitoutuneet Banmarkin vastuullisuusohjeistukseen ja niiden oma vastuullisuuden tila on kohtalaisen hyvä. Kysely kuitenkin paljasti sen, että joillakin yrityksellä on vastuullisuuteen liittyvien ohjeistuksien ja dokumentointien kanssa puutteita, kuten myös joillakin vastuullisuuden osa-alueella. Toimitusketjun vastuullisuuden tila on tulevaisuudessa yksi toimittajakriteereistä, mitä on syytä korostaa toimittajille. Banmarkin asiakkaille vastuullisuus on yksi tärkeimmistä prioriteeteista, ja ne vaativat sitä myös omilta toimittajiltaan.

Yritykset, jotka eivät vastanneet kyselyyn, muodostavat haasteen, sillä se on ryhmä, jonka vastuullisuuden tila olisi selvitettävä. Tähän vaihtoehtoina olisivat kyselyn uudelleen lähettäminen ko. yrityksille selkeällä saatetekstillä, missä korostetaan vastaamisen tärkeyttä koko toimitusketjun kannalta tai uuden selvästi lyhyemmän kyselyn lähettäminen yrityksille, missä vastuullisuuden tila selvitettäisiin lyhyillä ja yksinkertaisilla kysymyksillä.

Jatkossa toimittajakyselyn rakenteesta on keskusteltava eri osastojen edustajien kanssa, jotta siitä saadaan yksinkertaisempi ja kysymysten jaottelua selkeämmäksi. Eri toimialoilla on poikkeavia vastuullisuusmääräyksiä ja niiden jaottelua kyselyssä on hyvä miettiä niin, että kysymykset kohdentuvat oikeille yrityksille. Kyselytyökalulla pystytään helposti räätälöimään ja kohdentamaan kysymykset oikeille kohderyhmille. Tulevaisuudessa kyselyyn vastaamisen tarpeellisuus on tuotava selkeästi esille toimittajille.

LÄHTEET

Aaltonen, T., Luoma, M., Rautiainen, R. 2004. Vastuullinen johtaminen: inhimillistä tuloksentekeä. Helsinki, WSOY. 262 s.

Aaltonen, T., Junkkari, L. 1999. Yrityksen Arvot & Etiikka. Juva, Werner Söderström Osakeyhtiö. 308 s.

Aktin, A., Gergin, Z. 2016. “Mathematical modelling of sustainable procurement strategies: Three case studies”. *Journal of Cleaner Production*, Volume 113. s. 767-780.

Anttiroiko A-V. 2004. Yhteiskuntavastuu ja sen määrittelyprosessi. s. 17-60. Järvinen, R. (toim.), 2004. Yhteiskuntavastuu Näkökulmia yritysten ja julkisyhteisöjen yhteiskunnalliseen vastuuseen. Vammala, Tampere University Press. 204 s.

Balmori, D. 2013. *Connectivity and Sustainability: Perspectives from Landscape and Urban Design*, Toim. Madhavan, G., Oakley, B., Green, D., Koon, D., Low, P. 2013. *Practicing Sustainability*, New York, Springer. s. 55-58.

Björklund, M. 2010. Benchmarking tool for improved corporate social responsibility in purchasing. *Benchmarking: An International Journal*, 17 (3), 340-362.

Boatright, J. 2009. *Ethics and the Conduct of Business*. New Jersey, Prentice Hall. 463 s.

Boone, T., Jayaraman, V. & Ganeshan, R. (toim.) 2012. *Sustainable Supply Chains: Models, Methods and Public Policy Implications*. New York, Springer. 244 s.

Carroll, A. 2015. Corporate social responsibility: The centerpiece of competing and complementary frameworks. *ELSEVIER, Organizational Dynamics* (2015) 44, s. 87—96

Carroll, A. 2016. Carroll’s pyramid of CSR: taking another look. *International Journal of Corporate Social Responsibility* (2016) 1:3, s. 8

de Boer, L., Houman Anderssen, P. (toim.) 2019. Operations Management and Sustainability - New Research Perspectives. Palgrave Macmillan, 343 s.

Gattorna, J. and friends 2009. Dynamic Supply Chain Alignment – A New Business Model for Peak Performance in Enterprise Supply Chains Across All Geographies. Farnham, Gower Publishing Limited. 420 s.

Grant, D. B., Trautrim, A., Yew Wong, C. 2013. Sustainable Logistics and Supply Chain Management. London, New York, Kogan Page Limited. 240 s.

Habisch, A., Jonker, J., Schmidpeter R., Wegner M. (toim.) 2005. Corporate Social Responsibility Across Europe. Berlin, Springer. 397 s.

Hajduk, T. 2019. An ‘Instrument of Moral Persuasion’— Multinational Enterprises and International Codes of Conduct in the 1970s, toim. Rahim, M. 2019. Code of Conduct on Transnational Corporations, Challenges and Opportunities, Springer, s. 23-43

Hallikas, J., Kähkönen, A., Lintukangas, K., Lirkki, J. 2016. Vastuullinen ja innovatiivinen hankintatoimi kilpailukyvyyn lähteenä – kyselytutkimus, verkkodokumentti: https://lutpub.lut.fi/bitstream/handle/10024/123701/LUT_VINKKI%20kyselytutkimuksen%20tulospaortti.pdf?sequence=2&isAllowed=yaatavilla

Hanikka, K., Korpela, P., Mähönen, A., Nyman, C. 2007. Yrityksen yhteiskuntavastuu ja sosiaalinen yritystoiminta. Kerava, Savion Kirjapaino Oy. 32 s.

Harissalo, R., Miettinen, E. 2000. Globaalisatio – avoin vai suljettu maailma. Helsinki, Art House Oy. 238 s.

Harmaala, M-M., Jallinoja, N. 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. Helsinki, Sanoma Pro Oy. 277 s.

Heiskanen, E., Salo, J. 2008. Eettinen Johtaminen tie kestävään menestykseen. Helsinki, Talentum Media Oy. 193 s.

Johnsen T. E., Howard, M., Miemczyk, J. 2014. Purchasing and Supply Chain Management. New York, Routledge. 420 s.

Joutsenvirta, M., Halme, M., Jalas, M., Mäkinen, J. 2011. Vastuullinen Liiketoiminta kansainvälisessä maailmassa. Helsinki, Gaudeamus Helsinki University Press. 390 s.

Jussila, M. 2010. Yhteiskuntavastuu. Nyt. Vantaa, Infor. 157 s.

Juutinen, S., Steiner, M-L. 2010. Strateginen Yritysvastuu. Helsinki, WSOYpro Oy. 315 s.

Järvinen, R. (toim.) 2004. Yhteiskuntavastuu Näkökulmia yritysten ja julkisyhteisöjen yhteiskunnalliseen vastuuseen. Vammala, Tampere University Press. 204 s.

Kaptein, M. 2015. The Effectiveness of Ethics Programs: The Role of Scope, Composition, and Sequence, Springer, Journal of Business Ethics, s. 415-431

Krause, D.R, Vachon, S., Klassen R.D. 2009. Special Topic Forum on Sustainable Supply Chain Management: Introduction and Reflection on The Role of Purchasing Management*, Journal of Supply Chain Management, Oct. 2009, vol. 45, s. 18-25

Madhavan, G., Oakley, B., Green, D., Koon, D., Low, P. 2013. Practicing Sustainability. New York, Springer. 244 s.

Mulligan, T. 1986. A Critique of Milton Friedman's Essay 'The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits'. D. Reidel Publishing Company, Journal of Business Ethics 5. s. 265-269.

Porter, E. M. 1996. What Is Strategy? Boston, United States, Harvard Business Review. s. 61-78

Rahim, M. (toim.) 2019. Code of Conduct on Transnational Corporations, Challenges and Opportunities, Springer, 185 s.

Ratsula, N. 2016. Compliance – Eettinen ja vastuullinen liiketoiminta. Helsinki, Talentum Media Oy. 286 s.

Rohweder, L. 2004. Yritysvastuu – kestävä kehitys organisaatiotasolla. Porvoo, Werner Söderström Osakeyhtiö. 255 s.

Seuring, S. 2012. A review of modeling approaches for sustainable supply chain management. Elsevier, Decision Support Systems 54 (2013). s. 1513–1520

Takala, T. 2000. Yrityksen yhteiskunnallisen vastuun ideologiat v. 2000 suomalainen yritys globalisoituvassa maailmassa, Liiketalouden Aikakauskirja (LTA) julkaisu 4/2000. 8 s.

Tourais, P., Videira, N. 2019. Innovative Approaches to Organisational Sustainability: State-of-the-Art and Conceptual Framework, toim. Leal Wilho, W. 2019. Social Responsibility and Sustainability. How Businesses and Organizations Can Operate in a Sustainable and Socially Responsible Way, Cham (CH), Springer. s. 37-36

Wheelen, T.L., Hunger, J.D., Hoffman, A.N., Bamford, C.E. 2015. Strategic Management and Business Policy, Globalization, Innovation, and Sustainability, Pearson Education Limited, Essex. 826 s.

Internetlähteet

DNV GL 2019. Työterveys- ja työturvallisuusjärjestelmä - Siirtyminen ISO 45001:2018 - versioon, DNV GL internet-sivusto [viitattu 7.12.2019]. Saatavissa https://www.dnvgl.fi/sertifiointi/Johtamisjarjestelmat/ISO-versiot/transition/siirtyminen-ISO-45001.html?gclid=CjwKCAiA27LvBRB0EiwAPc8XWVRHqMcIceZZr29-D9iFewCtke1aJYagDT_ZMDCzb33ndP7ANuLtOhoC5AAQAvD_BwE

FIBS ry (Finnish Business & Society ry) 2019. Yritysvastuututkimus 2019, FIBS ry internetsivusto [viitattu 24.10.2019]. Saatavissa

https://www.fibsry.fi/wpcontent/uploads/2019/05/Yritysvastuututkimus_2019_FIBS_raportti_FINAL-1.pdf

Okkonen, K. 2008. Wahlroos: Yrityksellä ei ole moraalia, verkkoartikkeli Taloussanomat [viitattu 24.10.2019]. Saatavissa <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000001587489.html>

TEM (Työ- ja elinkeinoministeriö) 2016. Selvitys sidosryhmien käsityksistä suomalaisten yritysten yhteiskuntavastuusta, verkkojulkaisu [viitattu 23.10.2019]. Saatavissa

<https://tem.fi/documents/1410877/2869440/Selvitys+sidosryhmien+k%C3%A4sityksist%C3%A4+suomalaisten+yrittysten+yhteiskuntavastuusta.pdf/c7caa72e-cea3-4f33-821d-43ce0e96f03e/Selvitys+sidosryhmien+k%C3%A4sityksist%C3%A4+suomalaisten+yrittysten+yhteiskuntavastuusta.pdf>

UM (Ulkoministeriö) 2019. Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet. Internetsivusto [viitattu 25.10.2019]. Saatavissa <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Suomen YK-liitto 2019. Global Compact. Internetsivusto [viitattu 23.10.2019]. Saatavissa http://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/global_compact_1.pdf

Suomen YK-liitto 2019. Kestävän kehityksen tavoitteet. Internetsivusto [viitattu 23.10.2019]. Saatavissa <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestava-kehitys/kestavan-kehityksen-tavoitteet>

Liite 1:

CODE OF CONDUCT FOR SUPPLIERS OF BANMARK

INTRODUCTION

Banmark provides internationally professional and innovative solutions to serve the demanding requirements of the process industry. We are one of the leading suppliers of chemicals, raw materials, PMC clothing, machinery and equipment Finland.

Quality policy of Banmark is based on sustainable growth strategy driven by our quality management system. Our goal is to be a continuously developing, responsible and reliable partner to produce tailor-made solutions for our customers.

We are committed to search for sustainable and ethical solutions to our customers and we require the same commitment from our suppliers. Our partners are expected to comply with the Banmark's code of conduct for suppliers.

ENVIRONMENTAL PRINCIPLES

Environment

Our suppliers must comply with environmental standards, regulations and laws applicable to their actions. Suppliers must manage all the waste originated from their operations according to local laws and regulations.

Suppliers are expected to minimize negative environmental impact and encouraged to seek sustainable alternatives to maintain nature diversity.

An environmental management system according ISO 14001 or similar practice has to be part of daily operations.

Product safety

Suppliers are required to deliver all the necessary documents and information regarding safety, quality and environment.

All the products delivered to must fulfil all the quality, safety and legislative requirements and criteria for the whole supply chain. Suppliers must use raw materials of know origin and ensure the traceability of raw materials and finished products.

ETHICAL PRINCIPLES

Suppliers are required to comply with ethical rules and regulations defined by UN Global Compact.

Corruption and bribery

Suppliers are required to comply with anti-corruption laws and practices.

Human rights

Any use of forced or child labour is forbidden. Every individual's personal rights, privacy and personal dignity must be respected.

Suppliers are required to treat their employees fairly and they shall not be subjected to any form of harassment or abuse.

Health and safety

Suppliers are required to provide a safe and healthy working environment. Suppliers shall fulfil all applicable legal OHS (Occupational Health and Safety) requirements. Suppliers are encouraged to promote and increase employees' awareness of health and safety.

ECONOMICAL PRINCIPLES

Suppliers are expected to conduct business with all fair competition laws and must implement a business continuity plan in order to manage and minimize risks.

Laws and regulations

Suppliers must follow all applicable legislation regarding tax -payments, anti-money laundering and trade sanctions.

Information security

Suppliers are expected to ensure privacy and data security through proper protocols of policy and protection according to existing laws and regulations.

Quality management

Suppliers must comply with the requirements of ISO 9001 quality management system or similar practice.